

Tekstverbeteringen: / = , (komma), vv=w, beginletter I = J, beginletter W = Ui, slot ē = en; paginering toegevoegd

**NEDER-DUYTSCHE
EPIGRAMMEN
OP VERSCHEYDEN SAECKEN,**
Soo wel te stichten, als den geest te vermaecken.
MET
Genuchlycke EPITAPHIEN op d'overledene gedicht,
waer deur dat de levende worden oock gesticht.
Ghecomponeert door R. V.

TOT MECHELEN.
By Hendrick laey, 1617.
Met Privilegie.

[p. ii]

**AEN SEIGNEUR WENCELAUS COBERGER
Architect Generael, ende Schilder van hare
Doorluchtighe Hoogheden.**

Al ist sake, soo vele hebben geobserveert, dat U. S. ghenegen is geweest om alle vroomen menschen vriendschap te doen, ende dat niet om eenige recompense, maer alleenlijck uyt een goet behaghen in deucht te doen, nochtans en can ick niet laten eenige danckbaerheyt te toonen, om de vrientschap ende cor- [p. iii] dialiteyt, die my U. S. in particulier bewesen hebt, het welck ick nu ter tijt niewers in betoone en can, dan in het dediceren aen U. S. dese spruyten van de poësi, die opghewassen zijn uyt de uren van mijne recreatie, tot sekere EPIGRAMMEN ende EPITAPHIEN: Want al ist sake dat U. S. deur u verscheyden lof-weerdige scientien, is daghelijcx geemployeert in dienst van alsulcken Prince, die alle scientien soo wel is beminnde ende verstaende, als eenighen Prince ter werelt soude moghen doen, (dat oock oorsaecke is van t'groot faveur ende gunft dat zijn hoocheyt U. S. is draghende). Soo moet niet teghenstaende alle uwe vertueuse occupatie, eenighe tijt nootsaeckelijck geadmitteert zijn tot bequame recreatie, jae hoe meer dat de sinnen geoccupeert zijn in studien, so veel te meer is de recreatie van noode, om den vermoeden gheest van swaermoedicheydt te ontlasten, ende bequaem te maecken tot nieuwe travaille. Tot dien eynde sal U. S. believen eenighe van dese EPIGRAMMEN ende EPITAPHIEN altemets te oversien, door dien sy [p. iv] meestendeel tot recreatie zijn tenderende. Hiermede recommanderende my selven in u goede gratie, ende in alles dat ick vermach tot U. S. meerder dienst? so neem ick oorlof.

U.S. seer dienstwillighe
Richardus Versteganus.

[p. v]

Tot den Leser.

Lieve Leser ick hebbe nu ghewaecht inde neder duytsche dichte te schrijven, ende in druck te laeten uytgaen, verscheyden Epigrammen ende Epitaphien. Onse geusche Gereformeerde vrienden sullen moghelijk deur eenighe van dese Epigrammen tot gramschap verweect worden, segghende, datmen hun daer mede is beschimpende, maer hier in zijn sy verabuseert, want men soeckte maer te vermaecken ende ghenucht aen te doen, ende om datse souden mogen segghen sulcx niet te willen gelooven, om dat het nerghens gheschreven staet, daerom staet het nu hier gheschreven, dat het also is.

Aengaende de maet van dese Epigrammen, ick en twyfel niet eenighe Brabantsche dichters sullen seggen datse niet ghestelt en zijn op de Brabantsche maet, het welck oock waer is, maer hierop gheve ick voor antwoord, dat de Brabantsche maet behoort meer stricktelycker onderhouden te worden op de Brabantsche Coten-mert.

De Epigrammen niet teghenstaende sijn ghestelt op hunne sekere maet, en hebben ooc hun cadentie dat niet totter oore onbehaghelijck is, als mense niet met qualijc te prononceren malplaisant en maect.

Enighe van de Hollantsche dichters sullen mogelijc segghen datter veel gheschuynde woorden in sijn, om datse niet in heel bot plat hollandts en sijn gheschreven. Maer waerom en hebben de Hollanders van hunne eyghen potten niet geschuymt, *Reformatie, Predestinatie, Consistorie, Generael* ende *Excellentie, &c.* waerom en segghen sy niet in plaetse van de *Consistorie van de Gereformeerde*, de vergadering oft geselschap vande herschepte: Ende in plaetse van *Excellentie* uytmentheyt, ende soo voorts, aenghesien datse van *Penitentie* hebben boetveerdicheyt ghemaect, dat niet en is gheschiet om dat het woordt *Penitentie* onbekent oft onverstaen is, maer om dat d'ander woordt botveerdigher is luydende. De oude excelente Latijnsche Poeten en hebben niet voorschuymsel gheacht de Grieksche woorden die sy in [p. vi] hare poesije ghebruyckt hebben, maer die gehouden als een schoon ciraet oft ornament tot hun Latijnsche *Carmina* maer om dat hedendaeghs de vremde natien malkanderen meer frequenteren dan hier voormaels, waer door datter veel van hunne bequame en welluydende woorden seer in t'ghemeyn ghebruyck zijn ghecomen, waerom salmen die dan meer ongheschreven dan ongesproken laten, aenghesien oock datmen die perfectt ghenoech verstaet, ende dat de poesije daer deur seer geillustreert ende verciert wordt.

Aengaende de Epitaphien, daar sullen oock eenighe willen segghen, datmen die nerghens als Graftschriften in de Kercken en vindt staen, maer sy moghen oock weten, datter veel Epitaphien gheschreven worden die juyst in de Kercken oft op de Zercken niet en staen.

Sommighe sullen oock moghen meynen, dat eenighe van die Epitaphien van persoonen ghemeyndt sijn die noch in 't leven zijn, als by provisie teghen datse sterven, maer dese menschen sijn wat te verresiende, maer neemt dat het alsoo waer, soo dienende dan als advertissementen ofte waerschouwinghen, waerdeur dusdanige persoonen als daer mede souden moghen ghemeynt zijn alsulcke fauten mochten reformeren terwijlen datse noch leven, op datmen geen van dese Epitaphien soude mogen tot hun appliceren naer hun doot.

Sullense dan segghen datse maer ghefingeert en sijn, soo mogen sy oock sien datse van differente of verscheyden inventien zijn, ende belieft yemant eenighe andere te laten uyt gaen, die noch meer verscheyden ende meerder acuyt oft scherpsinnigher sullen wesen, ick en sal hem niet benijen, maer loven en soecken te imiteren.

Wordt daer eenighe faute ghevonden inde dichte oft rijme, daerop antwoord ick, dat ick niet en laudere dat men de subtijlheyte vanden sinnen soude om de perfectie vanden rijme verliesen.

Oock sal de, Leser altoos bevinden, datter gheen woorden in dese dichten ghebruyckt worden, die tot den sinne oft materie niet noodich en zijn.

Voorts beminde Leser by alsoo verre dat ick bevinden mach dat u. I. dese concepten aenghenaem sullen zijn, soo sal ick gheincourageert zijn met noch yet anders voorts te comen van eenige andere nieuwe materie, dat [p. vii] niet min ghenoechlijck en sal wesen als dese Epigrammen oft Epitaphien.

Aldus hier mede neem ick oorlof.

[Griekse tekst]

[p. viii-x: Latijns gedicht 'In Richardi Verstegani V.N. Epigrammata Belgica' door Erycius Puteanus]

[p. xi]

Aen Seigneur Richard Verstegen.

Wy achten seer de uytheemsche spraken,
En prijsen, al wat comt van vremder handt:
Wy verachten, als niet nut tot ghene saken,
Ons eyghen tale: maer met groot misverstant.
Oud is die sprake van het *Belgisch* lant,
Meer schier als eenighe daerof men mach lesen:
Rijckwoordich, manlijck en crachtich aen elcken kant,
Met het woort uytdruckende der dinghen wesen:
Int segghen seer eyghen, ende tot desen
Sterck van bintsel met levende ciraet.
Van dit misachten waer sy ghenesen,
Worde sy ghebruyckt tot geestighe daet:
Maer gebreck van schrijvers maect dat zy neder staet,
En naer haer weerde niet en wordt verheven.
Eenighe nochtans het selve ter herten gaet,
Een connen onser tale wat lichts nu gheven,
Ende onder dese door goeden gheest ghedreven,
Toont hem den Auteur met nieuwe vonden jent,
Hy verciert die spraeck, hy gheeft voetsel en leven,
In corte schriften met konsten om went.
En comt den Latijnsche Poeten seer omtrent,
Diemen om sulcke schriften hooch hoort vermaren.
Hy is weerdich dat hem *Belgica* lof toe sent,
Wiens *Musen* lieflijck hy by ons doet paren.
Subtjil is zijn begrijp: seer soet zijn zijn snaren,
En fraey den vont van een cloeck ghemoet,, net,
Twelck (soo wy hopen) meer vruchten sal baren.
Wel hem, die tot conste den eersten voet,, set.

P. Numan.

[p. xii]

I. T. Ter eeren des Autheurs.

Edel gheesten die gheerne verschr't u sinnen,
En al die beminnen de Const-rijcke reden,
Dit boeck te doorlesen wilt vry beginnen,
Want t'gheeft u te kinnen, met ghenoechlijckheden,
d'Leven, en de daden van menich overleden,
Mitsgaders *Epigrammen* die den gheest vermaeken!
Wilt vrijelijck hier aen uwen tijt besteden,
Want het trackteert vele diepsinnighe saeken.
Maer vliet ghy *Zoy* [??] die 't al soeckt te laeken
Al leefden *Homerus* ghy sout hem begrijsen,
Ghy besteet uwen tijt recht met stoffen en craecken,
Maer ghy moest het verbeteren en van fouten wijsen.

per I. Thieullier.

Dichten des Autheurs, aengaende de misprijsers vande poësie.

My dunckt ick hoo hoe eenighe Idioten,
Verstouten hen Poëten te verachten,
Warens niet met koolsop overgoten,
Van sulcx te doen, sy souden hun wel wachten,
t'Is maer hooveerdich botheyt, maectse coen,
Daer sy niet in en weten watse doen.

Nero die Godt noch mensch en scheen te vreesen,
Vreesde nochtans, Poëten te vergrammen.
Hy wist, sy costen hem wel in zijn wesen
Uitbeelden, door scherpsinnich Epigrammen,
En spreyn sijn bedeckte fauten bloot,
Tot hondert duysent ooghen naer zijn doot.

[p. xiii]

Hoe veel te meer, maer slechte botte-rijcken,
Met wiens manieren sy soo connen gecken,
Dat al en doense niet hun namen blijcken,
En datse met stramijn hun wat bedecken,
Tis om te meer ghenucht en const te tooghen,
In het aenschouwen van scherpsiende ooghen.

Ondeucht en deucht, Poëten namen waer,
Ick meyn Poëten die hun stuck verstaen,
Loonende yghelijck int openbaer,
Naer dat hy deucht oft ondeucht heeft ghedaen,
Als met een erfrent, van hun schand of glorie,
Dat uyt den schadt betaelt wordt, van memorie.

**Advertisement des Auteurs
totten discreten Leser.**

Al ist u lieve Leser onghewent,
Mijns dichtens maet terstont te observeren,
Het sal u lichtelijck wesen wel bekend,
En oock ghemaecklijck in het prononceren,
Maer Botrick moet ick laten in zijn wesen,
Mijn dichten te bederven in het lesen.

[p. 1]

**Nederduytsche
EPIGRAMMEN
op verscheyden saecken.**

1. Een antwoorde ghegheven op achterclap.

Een wert geseyt, dat eenen van hem sprac
Nae zijnen rugghe, seer onbeschofte woorden,
Also dat gheen blamatie hem ghebrack,
En hy en pasten niet wie dat oock hoorden.
Och doet hy dat! antwoorde den persoon,
Hy is heel goet, heel vroom en heel rechtveerdich,
Hoe seyde den anderen? dit is seker schoon,
Die u misprijst, is hy u prijsens weerdich?
Och neen seyde desen; maer ick toon my vry
Dat ick oock lieghen mach, soo wel als hy.

[p. 2]

2. De schoone excusatie van eene vuyle twistmaeckster.

Een praetster ginck van d'een aen d'ander clappen,
Maeckende twist al onder haer ghebueren,
Sy wift sy gaf gheen ghelt van tonghe-lappen,
Om dat syt niet en sleet met veel te rueren:
Maer doens ten leften op de volle straeten,
den eenen ginck den anderen wel te keer,
En dat ontstelt in gramschap uyter maten,
Het liep al over hoop met bloot gheweer,
Sy liep in huys, en heeftse al verfoeyt,
Bly synde, sy en haddes haer niet ghemoeyt.

3. Van sparende huyshouwinghe.

Een Edelman een groot schoon huys ginck maken,
D'welck zijnde wel gheciert polijt en net,
Soo nooden hy om sekere oorsaecken,
Eenen prince te comen daer op een bancket,
Den Prince zijn huys besierende, hy hem vraechde,

Oft hy oock fauten daer in fach, oft gheen,
Geen seyd' den Prince, ten waer dat my mishaechde,
Alleenlijck dat de keucken waer te cleen,
Och seyd' den Edelman, ten heeft gheen noot,
De cleyne keucken maeckten t'huys soo groot.

[p. 3]

4. Wat nieuws dat eenen Cool-dragher uyter Hellen brocht.

Een rijcker man die een Cooldragher sach,
Heel swart en lelijck, geckende ginck vraghen,
Oft inde Hel al ginck ghelijck het plach,
Oft datse daer veranderinghe oock saghen,
Neen seyd' den dragher, t'is op d'oud manier,
Wntmen daer gheen veranderinge en siet,
En ick heb oock ghemerckt dat recht, als hier,
Nu hedensdaechs op d'eerden al gheschiet.
De rijcken worden ingheroepen vry,
Daer men den armen laet al gaen voorby.

5. Door wat oorsaecke dat eenen Boer cost bemercken de goede neeringhe van eenen Coopman.

Alsoo een Boer door eene qtadt passeerden,
Een knecht die in een sijde-winckel stont,
Uit schamp hem vraechden, wat hy daer begeerden,
Het welck den Boer cost riecken wel terstont,
En daer op vraechden hem, wat hy vercoht?
Al Esels-coppen, seyd den knecht uyt gheck,
Soo seyd' den Boer, dat hem voor seker docht,
Dat hy daer in moft hebben grooten treck,
Want hy dat wel bemercken cost, door dien,
Hy cost maer een in sijnnen winckel sien.

[p. 4]

6. Van het ghevecht van twee Studenten.

Soo twee Studenten onlancx questie creghen,
Den eenen yschten d'ander uyt om vechten,
Sy quamen oock malcanderen buyten teghen,
Op den ghefetten tijt, de saeck te rechten:
Rappier en poingnaert sy oock mede brochten,
Dan sy en trocken niet soo haest van leer,
Maer hunne questie noch eens ondersochten,
En d'eert met reden d'ander ginck te keer,
Waer deur den twist creech sulcken alteratie,
Dat het heel wert gheslist deur disputatie.

7. Exempel van de weeldighe verachters van ander lieden.

Prachtus heel rijck, meer deur gheluck dan recht,
Verachtelijck van ander lieden sprack,
D'een was een Calaert, d'ander had het slecht,
Elck een creech wat, die ommers gelt ghebrack:
Maer doen t'gheluck haer teghen *Prachtus* stelde,
Beroyder benghel wasser niet om vinden,
Doen sach hy, t'was hy niet, t'was maer zijn gelde,
dat hem te vooren maeckten soo veel vrinden,
Soo hiel hy dan met van t'gheluck in paching,
Dan dat hy bleef een spieghel van verachting.

[p. 5]

8. De differentie van de privilegien van den Barbier ende den Mayer.

Een Barbier en een Mayer creghen woorden,
Wiens previlegie was van meerder weerden,
Den Barbier seyde dat hem het voordeel hoorden,
Hy schoor de menschen, d' ander maer der eerden,
Ick heb noch seyde den Mayer meerder macht,
Soo ick u fal betonen, sonder missen,
Want als mijn werck is teenemael volbracht,
Ick meer derf doen dan in de stoppelen pissen,
Nu toont my condy, oft ghy sijt soo coen,
Te dorven in u stoppelen oock soo doen?

9. Van eenen Bedelaer ende eenen Geuschen Predicant.

Een schamel mensche, in Hollandt soo hy reysden,
Quam eenen woordendiener int ghemoet,
En van hem yet te cryghen, soo hy peysden,
Hy badt hem om een aelmoes, met ootmoet,
De woorden-knecht, uytstreckende sijn hant,
Als hem af-ketsende, Godt help u, seyde,
Ick sien wel, seyde doen, den armen quant,
De goede wercken hier en doen niet mede,
Godt seghen my van dit verkeert ghespuys,
Die soo hun seghen gheven sonder cruys.

[p. 6]

10. Van de confusien van Babel ende Batavia.

D'Eerste confusie in de werde gheresen,
Qua door verscheydenheyt van nieuwe spraecken.
Als menschen wilden Gods ghebueren wesen,
En aen den hemel hunne woning maecken:
Maer om de weerelts welvaert te berooven,
Een nieuwe confusie is nu op ghestaen,
Niet van veel spraecken, maer van veel ghelooven,

Die int ghetal de talen boven gaen,
Errin de leeghste landen hun vertoonen,
Om des te naerder by de Hel te woonen.

11. Van een text-vast Hollantsch groen-wijf.

Een Hollantsch groen-wijf daer sy groen vercocht,
En ghenen tijt wilde verlooren laten,
Haer Bybel in haer groen-corf mede brocht.
Om daer in te studerenop der straten,
En oock als slechte liekens by haer waren,
Sy mocht uyt Abacoeck en de Propheten,
De heele oprechte uytlegginghe verclaren.
Dat sy door s'ghests ingheven quam te weten,
Spieghelt u andere vrouwen, laet u spinnen,
En tracht om oock te zijn Apostel-innen.

[p. 7]

12. Van eenen Geuschen Predicant, overwonnen van eenen cleerlapper.

Een questie quam tusschen een Predicant,
En een die eertijts laptende cleeren,
Maer de cleerlapper creech de overhant.
door synder cloeckheyt in het disputeren,
Daerop sprack een diet disputeeren hoorden,
De lapper dienden beter Predicant,
En dat de Predicant ginck lapper worden,
Want dat best voeghen soude, naer mijn verstant,
Mijn vonnis, seyde' een ander, te verclaren,
Twaer beter alle beyde lappers waren.

13. De wettige oorqaecke, waer door Jan Calf is van Soldaet Predicant gaen worden.

Jan Calf wierdt van Soldaet Geus Predicant,
En soo men vraechden hoe hy dorst gaen preken,
Door dien hy was een onghelerde quant,
En beter mocht van melck en koeyen spreken,
Och seyde Jan Calf, het was voorwaer den noot,
Die my bedwanck, het preken te beginnen,
De last van vrou en kinderen was soo groot,
Dat ick het doen moest om de cost te winnen,
Dit was Jans reden, en men mach voorts weten,
Dat het een Calf oock toestaet om te bleten.

[p. 8]

14. De schoone gave van eenen Schoenlapper.

Cluts die versleten schoenen repareerden,

Creech groot begeerte Predicant te wesen,
Dan durft in t'eerst het preecken niet aenveerden,
Om dat hy gheen verstant en had int lesen,
Maer trouwende een vrou daer in ervaren,
Sy las hem voor, al dat hy selfs begheerden,
D'welck in memorie hy cost wel bewaren,
Soo hy d'uytleggingh de ghemeynte leerden,
Och hoe dient desen Cluts te zijn gheprefen,
Van uyt te legghen, dat hy niet cost lesen.

15. De Pelgrimagie van Philofibilla.

Philofibilla had sijn rock ghedraghen,
Een poosken tijts met Godt en oock met eeren,
Maer op het leste creech daer in mishaghen,
En ginck de binnensyde buyten keeren,
Doen liep hy deur de welluft te bewanderen,
En wist niet wel, in d'eerste waer te blyven.
Maer ginck zijnen wech int gaende oock veranderen,
Om plaets te soecken waer hy mocht beclyven,
En soo den *Brede* wech hem oock best past,
Hy daer den Calfsteert greep, en hiel hem vast.

[p. 9]

16. Hoe een deur zijn eyghen reghel sijns gheloofs, wert wijs ghemaect, dat wit swart was.

K'en wil seyd' *Cayus* anders niet ghelooven,
Dan dat mijn eyghen ooghen selver sien,
Kaeyken seyd' een (hem merckende bestooven)
Nae u gheloove moet u dan oock gheschien,
En soo moet ghy ghelooven sonder fout,
Dat wit swart is, want sulcks sal ick u toghen,
Maer *Cayus* hier op repliceerden stout,
Men cost hem sulcx niet stellen voor zijn ooghen,
Besiet seyd' d'ander dan, onder correctie.
Of Hans de wit, niet swart is van complexie.

17. Doperatie vande Predestinatie.

Een Gomarist van de Predestinatie,
Creech met een Arminist een groot querel,
Dat niet te slissen was door disputatie,
Nochtans sy waren text-vast, even wel.
Den Arminist om d'ander te doen hooren,
Wat beter, soo hy meynden, naer het woort,
Sloech hem met zijnen Bybel om de ooren,
Waer deur de Gomarist riep wapen, moort,
Och seyd' den andren, wilt t'my doch vergheven,
Twert deur Predestinatie soo ghedreven.

[p. 10]

18. Hoe twee malcanderen de schriftuere met vuysten leerden verstaen.

Een Geusken heeft een Minnebroer gheseet,
Dat om Gods woort te deegh te observeren.
Die op den eenen caeck creegh eenen smeeet,
Hoorden terstont d' ander te presenteren,
Hier mede hy voetstaens den Monick smeeet,
Die hem doens keerende kreech dan twee smeten,
Maer alsoo een (seyde hy) een ander meet,
Den selven maet moet hem oock zijn ghemeten,
Soo ginck hy doen het Geusken wel ter keeren,
Om hem Gods woort met vuysten oock te leeren.

19. Van twee Goddelijcke geus ghereformeerde susters.

Twee puritaensche quesels onghehout,
Met hare Bybels gaende nae t'Sermoen,
Vielen te samen in secreten cout,
Van hunne saecken, die wel stonden schoon,
Want d'een bekenden dat sy was met kindt,
En d'ander leed' hoe dat dy oock ginck groot,
Maer doet ghy suster (inden Heere bemindt')
Antwoorden d'eerste die het meest verdroot,
Om (soo sy seyde) dat het hun soude spyten,
Alst hun d'ongoddelijcke souden wyten.

[p. 11]

20. Hoe eenen geus ghereformeerde sijn huysvrouwe met goede woorden onderwesen heeft.

Eenen sijn huysvrouwe wilde straf tracteren,
Om haer kyvagie en onredelijck spreken,
Gheraden sijnde, haer te disuaderen,
Met goede woorden van haer quade ghebreken,
Antwoorden, degen raet was goet voorwaer.
En dat hy hem daer naer qou regulieren,
Als hy oock dede, want niet langh' daer naer,
Soo haeqt als qy weerom begonqt te tieren,
Hy greep met yver sijnen Bybel op,
En dreef haer daer mede dapper op den cop.

21. Hoe den Duyvel heeft het cruys verdreven.

Het cruys door Christus passie quam verheven,
Door dien het creech daer by soo grooten cracht,
Dat het den Duyvel dickmaels heeft verdreven,
En dickmaels wederstaen der boosen macht,

Maer onlancx is de saeck soo heel verkeert,
Het cruys dat eertijts de den Duyvel beven,
Is selver nu van Christenen onteert,
En van den Duyvel uyt het landt ghedreven,
Maer noit en had hy't dorven onder-Winden,
Ten waer door hulp van sijne beste vrienden.

[p. 12]

22. Hoe de loosheyte ende devotie te samen accorderen.

Een inde Kerck uyt devotie goet,
Ginck sitten slapen inde plaets van lesen,
Soo quam daer eenen die hem nam sijn hoet,
Deur dien misschien hy onghedeckt mocht wesen,
Soo nu den slapaert sijnen hoet ghemisten.
Hy peynsden desen dief te gaen bedrieghen,
Met soo te sitten, s'anderdaechs met listen,
Den slapaert maeckende, om hem te cryghen,
Maer soo hy sat, hy viel in slaep als voren,
En heeft den tweeden hoet alsoo verlooren,

23. Van eenen botten-rijcken Vreck.

Mammon den Vreck, die acht hem selven wijs,
Om dat hy gelts ghenoech heeft in zijn cas,
Daer in hem niet en steeckt van lof oft prijs,
Want meerder buffel noyt ghevonden was,
De lieden in zijn rijckdom zijn verwondert,
Hem kennende seer arm van alle scientie,
Alleenlijck wetende van twaelf ten hondert,
Maer niet van zeden noch van conscientie.
Soo can t'gheluck de sotten dan vercloecken,
Dat sy de wijsheyte niet en derven soecken.

[p. 13]

24. Van eenen Visscher ende eenen Woeckenaer.

Een Visscher met een anghel aen een beeck,
Sat met ghedult de viskens daer te wachten,
soo ginck een Woeckenaer die daerop keeck,
Het visschen als miserie seer verachten.
Wie soud daer sitten seyde' hy, soo om niet?
Ick prijs profyt dat slapende comt in.
Maer het profyt dat nae der hant gheschiet
Moet, seyde' den Visscher, oock gherekent zijn,
Daer sitten niet om niet, mach ick vertellen,
Meer Woeckenaers als Visscher inder Hellen.

25. Hoe een seecker dieverie int licht soude comen.

Een knecht die nae zijn meester sat en wachten,
Is voor de Poort ghevallen vast in slaep,
Door dien het heel spaeyachtich was by nachten,
En sittende onnoosel als een schaep,
Een dief ten lesten heuskens by hem quam,
En heeft hem zijn flambeau alsoo ontdraghen,
Maer soo hy wacker wert en dit vernam,
Hy ginck hem grootelijcx zijn verlies beclaghén,
Kee quelt u niet seyd' een om sulcke saecken,
De flambeau sal noch wel int licht gheraken.

[p. 14]

26. Goeden raet, aengaende het winckelsluyten.

Een Edelman een Jouffrou teghen quam,
Met alle beyde borsten bloot ghespreyt.
Hy haer te groeten de occasie nam,
Waer teghen sy int groeten was bereyt,
Met oorlof Joufvrou (seyd hy) moet ick vraghen,
Is dit schoon vleesch te coop dat ghy hier toont?
Maer sy hier teghen toonende midhaghen,
Met dede woorden heeft hy hem verdchoont.
Dunct u, dat ick de reden gae te buyten
Voort aen soo moegde ghy uwen winckel sluyten.

27. Hoe eenen begheerden bedroghen te worden.

Een drol die in een Herbergh was gheseten,
Op eenen tijt als seer de pest regneerden,
Ginck daer secretelijck sonder yemants weten,
Uit eenen ketel een schoon help aenveerden,
Vrou riep hy doen, ick heb het speck al wech,
Wat doet ghy? seyde sy: Och maeckt u van hier,
Laet my (seyd' hy) betalen mynen sech,
Ten schaet niet seyd' sy, om een pottteken bier:
Hy droop soo deur, sy vont sy was bedroghen,
En vont oock dat hy niet en had' gheloghen.

[p. 15]

28. Vande hooghe afcomste van een seker Edelman.

Een die seer hooghe in zijnen wapen stont,
En van zijn afcomst ginck hem seer vergroten,
Gheanwoort wert datmen seer wel bevont,
Dat hy maer van een metser was ghesproten,
Ick van een metser, seyden desen weer
Noch ghy noch niemant dat en sal doen blycken,
Ick sal sey d'ander, en daer by noch meer,
Hoe hy met schand is van zijn werck gaen strijcken,
Want Babels toorn daer hy aen metsten sterck,

Betoonde claer zijn onvolmaeckte werck.

29. De reden vande knecht, heeft plaetse voor de reden vanden meester.

Een out Jonck-man hiel huys met synen knecht,
Maer in zijn keucken selden vier deed stookten,
D'welck niet om sparen was, dan t'was maer slecht,
Om dat hy niet verdraghen cost het rooken,
Als hy most op eenen tijt uyt eeten gaen,
Hy synen knecht belasten seer uyt sorghen,
Dat hy opt schransen soud' hem wel verstaen,
Int dapper eten, voor dien dach en morghen,
Nee meester seyde de knecht ghy moecht wel weten
Ick moet voor heden en voor gisteren eten,

[p. 16]

30. Men moet trachten in goeden naem ende faem te leven en te sterven.

Een seyde hoe het handelen slecht en recht,
De oorsaeck was om lof en prijs te erven,
Maer nochtans die 't ghebruyckten waren slecht,
En mosten op het leste bedelaers sterven,
Daer op sprack eenen die zijn reden hoorde,
Het waer wel jammer dat het soo soud wesen.
En daerom geef ick u voor een antwoorde.
Bedriechlijck handelen wert te recht mispresen,
En wie oock niet en tracht om eer te erven,
Sal een rabout voor qeker moeten qterven.

31. Goeden raet wel te pas ghecomen.

Een vlaemsch boerin, alqoo sy quam ghegaen,
Met eenen Ezel die sy met haer leyden,
Van eenen vremden quidam op de baen,
Wert achterhaelt, en zijnde met hun beyden,
Soo hy begost van cussen te vertrecken,
Sy vraechden hem waer toe dat het mocht baten,
Och t'is soo goet, seyde hy, al sonder gecken,
Alsmen vermoet is gaende achter straten,
Och cust doch mynen Esel seyde sy dan,
Want ick hem gheensins voorts ghecryghen can.

[p. 17]

32. Vonnís, op eenen die zijn eyghen weerden qualijck gherekent hadde.

Dinck laet hem duncken deur een hooghen moet,
Dat hy wel weert is, hondert duysent croonen,

Maer heeft hy al dit kist ghesloten goet?
Veel minder weerden laet hy nochtans toonen:
Set op een boeren peert een Princen sael,
Salt daerom iet te meerder zijn van weerden?
Tis d'eyghen deucht, dat is het principael,
Dat eer oft edtimatie mach aenveerden,
Maer dinckens weerden, wel ghe-estimeert,
Als van een esel is, niet van een peert.

33. Den eenen gheniet als den anderen misschiet.

Twee in een herberghe wesende by dranck,
Droncken op ghesontheyt van absente vrinden,
Tot datse alle beyde waren cranck,
Soo sy wel costen sandren daechs bevinden.
Den Doctor en d'Apteker creghen werck,
De vrinden schoon ghesontheyt af te jaghen,
Met hunne drancken lelyck ende sterck,
Van onderen van boven uyt der maghen,
Soo sachmen dat t'ghesontheyt drincken dienden.
Ten bate van dede twee absente vrienden.

[p. 18]

34. Hoe een quade Vrouwe goet gheworden is.

De Huysvrouw van een Smit soo spytich sprack.
Dat sy hare man gheweldich seer vergramden,
Waer deur hy haren arm in stucken brack,
Alfoo dat hy haer derelijck verlamden.
Als hy nu most den Chirurgyn betalen,
Heeft dobbel ghelt doen in zyn hant ghesteken,
Hem segghende, dat hy noch sonder falen,
Schier oft morghen d'ander arm oock soud' breken.
De Vrou dit hoorende, wert heel vervaert,
En door haer tong, heeft haren arm ghespaert.

35. Van eenen constighen Hont.

Een die niet veel met wetenschap hem quelden,
Had eenen hont die heel vol consten stack,
D' welck hy tot zynen eyghen roem vertelden,
Maer oock dat zynen hont gheen lof ghebrack,
Hy can seyde hy, onder veel consten meer,
Gaen loopen reghel-recht als ick hem hiet,
En halen my al dat ick selfs begheer,
Och seyde' doen eenen, maeckt door u ghebiet.
Dat hy loopt naer de Lombaert sonder falen,
Mynen versetten mantel daer uyt halen.

[p.19]

36. Vraghe ende antwoorde, aengaende eenen lief-hebber van seer groote pluymagien te draghen.

Waerom draecht Braefken pluymen alsoo groot?
Om dat hy die seer dickmaels heeft van doen,
Hy strijckt daer mede de menschen over t'hoot,
Want in pluymstrycken is hy wonder coen,
Maer hy is oock Soldaet naer mynen besten.
Soo mach hy pluymen draghen dan met hoopen,
Maer aen de man is hy een vande lesten,
Nochtans van d'eerste, als men sal gaen loopen,
Aenschout dan eens, zijn groot verstant doorluchtich.
De pluymen maecken hem te beter vluchtich.

37. Vande groote wetenschap van eenen Novellist.

Eenen die soo-men hem yet nieuws vertrock,
Ghewoonlijck seyde, dat hy't te voren wist,
Soo was daer eenen drol, die ginck uyt jock,
Wat ordonneren voor dien Novellist,
Soo hy hem int ghemoet dan is ghecomen,
En dat den Novellist naer nieuws ginck vraghen,
Hy ginck hem segghen dat hy hadde vernomen,
T'had pap ghereghent, soo't veel menschen saghen,
Jae seyde den Novellist, t'most fulcx beduyen.
Ick sach soo veel pol-lepels derwaers cruyen.

[p. 20]

38. Ghereede antwoordt comt altemets wel te pas.

Soo eenen boer is deur een stadt ghegaen,
De straten zynde deur het vriesen glat,
Sijn voeten slibberden soo van de baen,
Dat hy wel stijf viel neder op zijn gat
Soo seyde hem eenen, vande ghene diet saghen,
Dat hy den val ghecreghen had deur reden,
Want hunne straten costen niet verdraghen,
Van plumpe boeren schoen te zyn betreden,
Laetse soo trots zijn, seyde hy, soo sy willen,
Sy custen daer terstonts nochtans myn billen.

39. Tis fchadelijck slechte exempelen te volghen.

Een swalve vlieghe ginck voor haren tijt,
Waer-deur een dronckaert doen hy haer aenschouden,
Docht dat hy was den couden Winter quyt,
En op den warmen somer hem betrouden,
Syn cleden ginck hy meestendeel verdrincken,
Maer daer naer quam alsulcken coude groot.
Dat het hem seer wel aen zyn lyf cost crencken:

Maer doen hy vont de swaelve ligghen doot,
Och dier (seyd hy) wat moeten wy ghedoghen,
Ick ben deur u, ghy deur u selfs bedrogghen.

[p. 21]

40. De cloeckheydt van twee pottagie-eters.

Soo twee om een pottagie wedding streden,
Met eten meeste commekens, te winnen,
D'een vier en-twintich in zijn maghe besteden,
D'aer d'ander creech maer dry-en-twintich binnen;
Doen hy nu dese wedding had verloren,
Hy hem beclaechden wel int openbaer,
Hoet hem inviel och armen vante voren,
Dat hy verliesen soud, deur dien voorwaer,
Dat hy maer had een peuselaers couragie,
Altoos ghehadt, int eten van pottagie.

41. Een Schilders mirakel.

Een Jouffrou seer gherieffelijck int hanteren,
Liet haer uyt-schilderen lustich naer het leven,
Maer twistich scheyde in het accorderen,
Deur t'weygheren den vollen loon te gheven,
Den Schilder heeft dit stuck weer aen-ghevat,
Ende vanden hont onder haren arm gheseten,
Heeft hy ghemaect een schroomelijcke cat,
D'welck sy verstaende, heeft haer seer ghespeten,
En liep hem saen, voldoen van alle saecken,
Om weder vande cat een hont te maecken.

[p. 22]

42. Van een inwendich verstant.

Een aen een tafel met gheselschap sat,
Daermen hem warmoes gaf gheweldich heet,
En soo hy daer af schoonkens sat en at,
Hy liet uyt vliegghen een volcomen scheidt,
Maer soo t'gheselschap loech, met desen donder,
Hy seyd sy dorsten daer-meed' soo niet gecken,
Deur dien het was ten wel voorsichtich wonder,
Ghelyck hy hun met reden coft vertrecken,
Toonende desen vystens groot verstant,
Int vluchten, deur de vrees te zijn verbrant.

43. Een Schoel-meester van te leeren waer-segghen.

Een quidam op een tyt benaut van ghelt,
Om dat te cryghen, ginck doen practiseren,
Deur briefkens die hy heeft publijk ghestelt,

Dat hy cost yemant het waerseghen leren,
Een honden-keutel in een doos van bleck,
Hy yeghelijck a part te riecken gaf,
Een yeder seyde, dat is seker dreck,
Tis waer, seyde hy, maer segt daer niemant af,
Op dat ick meer schoelieren crych by my,
En dat ghy meucht meer sotten sien dan ghy.

[p. 23]

44. Raet om een leughen te beletten.

Claesken de Clerck, gheacht een man met eeren,
En niet gheneycht om yemant te bedrieghen,
Nochtans en canmen hem niet nomineren,
Sonder daer aen platlijck te moeten lieghen.
Want hy noch lesen noch oock schryven can,
Deur dien hy heeft gheen letteren ghegeten,
Is hy dan sulcken ongheleerden man?
Hoe wert hy dan te recht de Clerck gheheeten?
Hem wel behoeft, wil hy dit remedieren,
Eenen anderen naem, oft wel te gaen studeren.

45. Rechte antwoorde, op crommen raet.

Soo een in Hollant reysden om sijn saecken,
Onder de twistighe ghereformeerde,
Daer waren die hem neestelijck aenspraecken,
Om hem tot hun gheloof te willen keeren,
Waert saeck seyde hy, dat het al waer voldael.
Soo soude ick moghen weten wat ick doe,
Maer alst ghecloncken is, spreeckt my dan aen,
Want noch ter tijt doet men daer af en toe,
En ick gheloven mocht, soot meer gheschiet,
Dat heden waer Gods woort, en morghen niet.

[p. 24]

46. De waerheyt en wil niet altoos gheseyt zijn.

Een Schilder heeft een schildery ghemaect,
Soo excellent hem docht alst cost ghewesen,
Waer deur hy was tot grooter eer gheraect,
Deur dien de hoeren het gheweldich presen,
Soo ginck hy aen een ander Schilder vraghen.
Tot meerder confirmatie sijner eeren,
Hoe hem dat qtuck quode moghen behaghen,
Want hy wel wiqt hy coqt wel iudiceeren,
Wilt u daerom, seyde dander, niet verstooren,
De rechte waerheyt dient u niet om hooren.

47. Een resolute antwoord.

Een Borgher droncken comende te huys,
Wert van zijn huys-vrou t'sandren daechs bekeven,
Al-waer sy hem maeckten gheheel confuys,
Deur dien hy voormaels t'selfde had bedreven:
Swijcht stil seyde hy, met al u spytich queken,
Ick spreek de waerheyt, seyde sy, en de reden.
Waerom en soude ick dan niet moghen spreken?
En ghy met dat te hooren sijn te vreden,
Swycht stil, seyde hy, ick qegt u van te voren,
Ick wil naer reden noch naer waerheyt hooren.

[p. 25]

48. Ghelijck by ghelijck.

Hans Botrijcx soon (alias Bot en rijck)
Ginck houwen met Jan Plompaerts eyge dochter,
Die wel in gelt ende goet was sijns ghelijck,
Dan in effect sy cocht hem, en hy cocht haer.
De ouders noch de kinderen niet en vraechden,
Naer wysheyt, deucht, gheleertheyt noch scientie,
t'was anders niet dan goet dat hun behaechden:
Maer soo t'gheluck gaf een verkeerde sententie,
Plompaert en Botrijck wisten ghenen raet,
Om te gheraecken uyt den slechten staet.

49. Gheusurpeerde autoriteyt.

Twee nieu-ghekoude t'samen argueerden.
Wie van hun beyden soude meester wesen,
De man dat hy't most wefen sustineerden,
En dat hy sulcx in boecken had ghelesen,
De vrou seyde dat het haer noch beter pasten,
Deur dien dat sy opt huys-houwen moest letten,
Maer seyde de man, ick draegh de grootste lasten.
Ick ben het hoofd, nae t'recht van alle wetten.
Wel seyde de vrou, alst ommers wesen moet,
Ghy meucht het hoofd dan zijn, en ick den hoet.

[p. 27]

50. Verschooninghe van Vrouwen.

Mans en Vrouwen vielen in dispuyt,
In welke sexe de meest ghebreken waren.
In Mans sy seyden, is maer cleyn vertuyt,
Maer fautich sy hun grootlijcx openbaren:
Hierop een Man, om Vrouwen te verschoonen,
Bekende dat de Mans vol fouten waren,
En dat hy met de waerheyt sou betoonen,
Men cost van vrouwen niet dan twee verclaren,

Welck sijn dan, seyde een ander, dese ghebreken,
Het qualijck doen seyde hy, en qualijck spreken.

51. Satisfactie ghegheven op iniurie.

Een vrou heeft voor de Heeren van de Stadt,
Eenen beticht, die haer hadde hoer gheheten,
En maecten dat hy om vergiffenis badt,
Al heeft hem sulcx te doen, nochtans ghespeten:
Doen vraechde hy de Heeren van de wet,
Oft hy een hoer wel Joffrou vry mocht heten,
Maer hieraf wetende van gheen belet.
Sy seyden, dat hy sulcx hem mocht vermeten,
Welck antwoord hebbende alsoo verstaen,
Com Joffrou, seyde hy dan, en laet ons gaen.

[p. 28]

52. De vromicheyt van eenen cloecken Camp-vechter.

Een cloecken Droes, een derden Hellebrant,
Vertrock dat hy zijn vyanden met hoopen,
Quam te ghemoet erghens aen eenen cant,
Daer hyse hadde wel dapperlyck doen loopen,
Ghevraecht dan sijnde, hoe veel datse waren,
Daer hy soo vromelijck teghen had ghestreden,
Hy swoer voorwaer, hy cost dat niet verclaren.
En dat quam deur de oorsaeck en de reden,
Dar hy liep veur, en wilde hem niet quellen,
Met om te sien, hun menichte te teilen.

53. Een Monster die de ghestaltenis hadde van een mensche, wert confuys gemaect.

Een Atheist, die sotter was dan sot,
Wilde noch queken met een schyn van reden,
Al-eveleens als waer daer ghenen Godt,
Daer van nochtans sijn wercken kennis deden,
Maer doen den dwaes syn Narrery vertelde,
Hem wert gevraecht, wie eerst was int beghin?
Als de natuer haer voortganck eerst-mael stelde,
Of t'was het ey, oft dat het was de hin?
En dit en wist hy niet, maer viel vervuylt,
En van een hinnen ey ghebottemuylt.

[p. 29]

54. De reden van Lutherus gramschap teghen de Anti-gereformeerde.

Eer dat Lutherus met den droes verkeerden,
Men wist van gheen religiens reformatie.

En oock eer hy sijn evangelie leerden,
Dopers noch Geusen hielden predicatie,
Maer doen hy en den Duyvel kennis creghen,
En dat hy wilden al gaen reformeeren,
Doopers en Geusen waren stracx daer teghen,
En wilden oock nieuwe reformatien leeren,
Maer hy vermaledyden beyde hun hoopen,
Om datse hem synen Duyvel ondercroopen.

55. Het fundament van Lutherus leringhe.

Luther heeft met den Droes veel fouts ghegeten,
Alsoo hy selver schrijft in syne boecken,
Maer waer toe soo veel fouts, dat staet te weten?
Laet ons nae reden dat gaen ondersoecken,
Sout wort ghebruyckt tot yet geneycht tot stincken.
Ergo Lutherus en de Duyvel stoncken,
Sout dat verweckt begeerte om te drincken,
Ergo Lutherus en de Duyvel droncken,
Soo is t'ghelove dat Luther heeft gheleert,
Op stincken en op drincken ghefondeert.

[p. 30]

56. Vermaninghe tot accoort onder verscheyden Reformeerders.

Luterschen Doopers ende Calvinisten,
Willen alle dry de werelt reformeeren,
Daer d'een deur d'ander haperen en t' wisten.
In ste van d'een d'ander te assisteren,
Comt daer gheen eynd van twisten en van kyven,
Hoe gaet dan voorts de werelts reformatie,
Onder dese dry salt soo ghespleten blyven?
Wat tammery waer dat, ten heeft gheen gratie,
Men mocht gaen seggen, dat het waer geen leugen,
Dat yemant seyde, gheen van de dry en deughen.

57. Troost tot de Luterschen, aengaende t'leedt dat hun aenghedaen is van de Calvinisten.

Lutherus leer nu out is hondert jaren,
Daer hy qijn hope aenhechte als een ancker,
Dat nochtans is soo heel wel niet ghevaren,
Deur het in-eeten van Calvinus kancker,
Maer Martinisten wilt u noch verblyden,
De Calvinisten die u dit aendeden,
Worden nu selver deur hun heftich stryden,
Gegeten van den kancker der onvreden,
En eer dat hondert jaren sijn versleten,
Soo meughen sy malcanderen heel op-eten.

[p. 31]

58. Remedie teghens d'onghestadighe Hollantsche Sect-lopers.

Heel veel Sect-loopers nu in Hollant leven,
Die van d'een sect op d'ander daeglycx gaen,
En werden deur den ban den droes ghegheven,
Wanneer sy met hun secten qualyck staen,
Om nu soo veel veranderinghen te schouwen,
Dat elck voorts blyven mach den synen by,
Ick sou daer toe niet weten beter mouwen,
Dan om te stichten eenen Lotery,
Daer elck hout dat hy crijcht, sonder te kiezen,
Waer deur den droes mocht menige schenc verliezen.

59. Troost ghegheven aen de Gomaristen.

Gomarus Geusen en de Arministen,
Hebben crakeel om de Predestinatie,
Maer waer toe toch hierom soo groote twisten,
Het can ghe-eyndt zijn met een cort relatie:
Is deur Predestinatie alles ghedreven,
Ghelyck Gomarus selver heeft gheleert,
Men can gheen raet dan patientie gheven,
Want sy syn ommers ghepredestineert,
Te moeten lyden om t'predestinatie,
Alles wat d'ander doen tot hun vexatie.

[p. 32]

60. Antwoordt op des Duyvels Kerck-branding tot Lier.

Alsoo den Lierschen toren wert verbrandt,
Deur Blixem uyt de locht daerin gheslaghen,
Eenighe seyden, dat des Duyvels handt,
Geholpen hadde, het vier daer in te draghen:
Maer seyde een Geus, die dese propoosten hoorden.
De Duyvel sulcx ons Kercken niet en doet:
Dat can wel sijn, seyde een, die hem antwoorde,
En ick de reden daer van hou voor goet,
Want waer heeft het ter werelt oyt gebleken?
Dat yemant heeft Zijn huys in brant ghesteken.

61. Van een uytvercoren cleyn hoopken.

Hans Gosens, met zijn huysvrouw ende knecht,
Waren soo cloeck en text-vast in het woort,
Dat sy bevonden gheen religie recht,
Gereformeert, alsoo het wel behoort,
Dese dry personen in den Heer vergeert,

Hebben, alsoo de gheest hun inspireerden,
Een cleyn religiken gheordonneert,
Dat sy wel houden voor het meest van weerden,
En moghen daerom wel op Godt betrouwen,
Om een cleyn Hemelken daer toe te bouwen.

[p. 33]

62. D'oorzaeck van het omstooten van een goede houwelijck.

Heylken heeft onlanck moghen hieleken,
Met een soo treffelycke predicant,
Maer deur een stock dat quam int wieleken,
Hy nochtans niet en raecten aen haer cant,
En t'was maer om een questie datse creghen,
Van eenen text uyt den Apocalips,
Daer haer opinie viel den lijnen teghen,
En daer deur quam de liefde in d'eclips,
Maer doen sy sach, dat hy haer wilde begeven,
Sy wenschten, dien text waer noyt gheschreven.

63. Een vrouwen raedt aen eenen Gomarist.

Een Geus-in van de tweede reformatie,
Met eenen Gomarist had seer groot spel,
Om dat hy seyde, dat deur t'predestinatie,
Wel kerste-kinderen voeren inde Hel,
Hoe seyde de vrou, sal ick dat soo verstaen?
Sal Godt verdoemen in de helsche pijn,
De gheen die noyt misdaet en heeft ghedaen?
Ten can met syn rechtveerdicheyt niet zijn,
Maer wilt ghy in des Duyvels voordeel spreken,
Soo wenscht hem al de schelmen die soo preken.

[p. 34]

64. Ondersoec van een Catholijck, oft de naem van de Gereformeerde, de Geusen rechtelijck toecomt.

Zyn Geusen oock d'oprecht gereformeerde,
Meer als de Doopers, of t'zy wie het is?
Verbetren sy al datmen voor-maels leerde?
Hebbense beter bicht, en beter mis?
Wat souden sy? sy hebbent heel verlaten,
En ander dinghen meer, als ongheacht,
Met psalmen singhen, en met spreekstoel praten,
Hun kercken-dienst wert meestendeel volbracht,
Fuy geusken schaemt n dan sulcx uyt te stroyen,
Ghy doet toch niet, dan ons religie schroyen.

65. Raet om traeghe werck, met meerder

spoet te vol-eynden.

Also tot Amsterdam een geusche Kerck,
was lang begost eer datment cost voleynden,
Een geus beclaghende dit traghe werck,
Gheantwoort werdt, daer was wel raet te vinden,
Gheeft het seyd desen aen de Catholijcken,
Die sullent wel sonder treyneren maken,
Neen seyd de Geus, ten soud' ons niet ghelycken,
Dat sy het ghebruycken tot papifste saecken,
Mijn meyning seyd' den anderen te verstaen,, is,
Ghy cunt het hun afnemen alst ghedaen,, is.

[p. 35]

**66. D'oorzaecke dat sínte Peter in de voer-ghenoemde
nieuwe geusche Kerck van Amsterdam, maer met eenen
eenen visch inde hant ende sonder sleutels, gheschildert staet.**

In eene glase venster deser Kercken.
Sinte Peter staet gheschildert met een vis,
Maer sonder sleutels, om te moghen mercken,
Hy vanden Hemel gheen Poortier en is,
Van t'Geuschen Hemel, moetmen wel verstaen,
Daer gheen officie valt voor sinte *Peter*,
De poort en heeft noch slot, noch grendel aen,
Sy staet maer op de clinck, en dat comt beter,
En maeckt dat d'inganck een gemacklijck dinck,, is,
En oock, om dat de *Calf-steert* aen de clinck,, is.

**67. Van eenen Oyevaer gheschildert met eenen
Palinck in sijn beck, daer de tien gheboden
recht onder geschreven staen.**

Binnen de Haegsche Kerck, om hooch verheven,
Eenen Oyevaer met eenen Palinck staet gevrocht,
En recht beneden hem daer staet gheschreven,
Ick ben u Godt, die u uyt Egipten brocht,
D'welck eenen siende, in hem selven peysden,
Oft men daer oock mocht wesen alfoo mal?
Maer merckende, soo hy deur Hollant reysden?
De menichte van secten over al,
Hem docht dat eenige droomden deur hun dwalingen,
Godt eertijts Oyevaer was, en menschen palingen.

[p. 36]

**68. Het gesupponeerde beduytsel van eenen
seer wonderlijcke hollantsche crucifix.**

Tot Delft in eene venster vane kerck,
Christus aent cruys geschildert staet int glas,
Maer deur t'ghereformeerde geusche werck,

Het hoofd in stucken uyt ghesmeten was.
In plaets van t'hoofd een schilt met dry slachsweerden,
Staet op het licham wonderliick om sien,
Dat wel beduyden mach iet vremdts van weerden,
Maer wie sal t'segghen? en t'is oock mach-schien,
Maer by manier van dreyghen te betonen,
Wat sy doen dorsten, teghens de dry personen.

**69. Behagelijck ende onbehagelijck wercken.
onder de Geus-gereformeerde.**

Soo men T'antwerpcn oude huysen brack,
Om inde plaets een nieuwe Kerck te bouwen.
Eene Geusche quidam doen daer teghen sprack,
Uit spyt oft deernis, dat hy't most aenschouwen,
Maer als men Kercken hier in stucken smeeet,
Antwoorden eenen die hem hoorde spreken,
Ick peyse d'aenschouwen was u niet soo leet,
Want geus-gesinde wachten hun te queken,
Teghens verdestruering van de kercken,
Om dat het sijn gereformeerde Wercken.

[p. 37]

70. Den verloren arbeyt van eenen botten dief.

Eenen dief by nacht is in een huys ghecomen,
Van eenen, die sijn goet had heel verteert,
Die wacker wesende, heeft dit vernomen,
Sonder te worden vanden dief verveert,
Maer doen den dief daer niet en cost ghecryghen,
Met tasten over al om sijn gherief,
De man die loech, en woud' niet langher swygen,
Maer hiet hem deur gaen, als een botten dief,
Die hem by nacht , sulcx wilde, onderwinden,
Daer hy by dach, sach selver niet te vinden.

**71. Van de vremde privilegie, gegunt tot Meulem,
doe men het selve ginck vergroten.**

De Stadt van *Meulem* privilegie gaf,
Tot twee religien gereformeert,
Men mocht wel weten meer bescheyts hier af,
Want syn daer twee, en elck ghelovens weert,
Twee Hemelen van noden souden syn,
Om hun groot arguatien te schouwen,
Maer ick en weet niet teghen wat termyn,
Dat Godt ghesint soud wesen sulcx te bouwen,
Nu dat hy siet, *Meulem* is selfs daer af.
Die voor de twee, de privilege gaf.

[p. 38]

**72. Hope ende troost van oprechter reformati
onder de gereformeerde.**

Twee broeders van de geusche Consistorie,
Ginghen malcanderen hun verdriet verclaren,
Dar hunne twisten heel beneemt de glorie,
Van hun seer outghelove, van vyftich jaren,
Waerop antwoorden een, die t'selfde deerde,
T'gereformeertheyt was veel meer ghepresen,
Eer dat *Arminius* wat contrari leerden,
Maer weest ghetroost, t'sal noch al beter wesen,
Na geusen selver uyt leetwesen toghen,
Te hebben vyftich jaren lanck gheloghen.

**73. Bescheyt ghevraeght, van de eertijts
onsichtbaerhey van de geusen.**

Waer waren geusen in voorleden jaeren,
Vraeghde een vendt aen een geusch Predicant.
Den Predicant, seyd' datse onsichtbaer waren,
Maer ist oock moghelyck, seyd' den andren quant?
Och seght my, hoe ghy sulcx voor seker weet,
Ick soud wel geern onsichtbaer willen gaen,
Den Predicant viel traegh in syn bescheer,
Wel seyd' den anderen, machment niet verstaen,
Soo dorve ick u daerop dan segghen vry,
Het is gheloghen, of t'is tovery.

[p. 39]

74. Soberlijck leven doet wel studeren.

Eenen die inde cost Studenten hiel,
Heel soberlijcxkens, ginckse soo tracteren,
Dat deur syn traitement het soo gheviel,
Hun maghen d'een hun monden muyteneren,
Hy dit verstaende, hun gheantwoort heeft,
Dat sober eeten wel studeren doet,
T is waer, sy seyden, want het oorsaeck gheeft,
Dat elck een van ons wel studeren moet,
Recht soo hy heeft ghegheten alle dach,
Waer hy noch meer te schransen vinden mach.

**75. Een vrouwens begheerte om haren man
te behaghen, wert gheconsenteert.**

Een vrou seer claeghden van haer mans veel lesen,
Die al in boecken hadde syn delectatie,
Wenschende oock dat sy een boeck mocht wesen,
Te beter om te blyven in zyn gratie,

Wat voor een boeck, seyde hy, Woud ghy dan zijn.
Alsulcx seyde' sy, als u mocht best believe,
Eenen Almanack seyde' hy, waer daer toe fijn,
Om dat het maer een jaer mach een gherieven,
En naer t' ghebruyck soo machmen openbaer,
Eenen anderen nieuwen nemen alle jaer.

[p. 40]

76. De weet om slaghen te beletten, weet te spaey ghedaen.

Eenen Hollander een Frans-man teghen quam,
In Normandien buyten op de baen,
Daer d'een op d'ander is gheworden gram,
Al costen sy malcandren niet verstaen,
Sy ginghen d'een met vuysten d'ander toe,
De Frans-man creet, en riep, *O Nostre Dam*,
Wat segt ghy, seyde den Hollander? maer hoe?
Syt ghy myn lants-man, en van Rotterdam?
Had ick soo veel gheweten van te voren,
Ick had u niet ghesmeten om u oren.

77. Van een seer onpartialen Predicant.

Een Grave in Duytslant, van-de sect-ghesinden,
Tracteerde met een schrift-gheleerde quant,
Die hem het woorden-dienst wou onder-vinden,
Syn Cappelaen te zijn, oft Predicant:
Alsoo sy t' waren eens int accorderen,
Den Grave die seyde dat hy wel mocht weten,
Wat hy voor een ghelove soud willen leeren,
Want hy t'hem eerst te vraghen, had vergeten,
Der Herns ghelove, seyde d'ander, voor ghewis,
Als my der Her sal segghen wat het is.

[p. 41]

78. Van een woonplaets, van meerder eer als den inwoonder.

Eenen persoon van naem en reputatie,
Had hem in synen leven soo ghedraghen,
Dat naer zyn doot, deur sonderlinghe gratie,
Men hoorden niemant syn af-scheyden claghen,
Een seer schoon sepultuer syn Vrinden stelden,
Over syn lichaem, in de groote Kerck,
Dat al waert saeck, niemant syn lof vertelden,
Veel die aenschouden dit schoon heerlijk werck,
Mochten het prysen voor een constich wonder,
In stee van hem, die lof-loos lach daer onder.

79. De oorsaek van de sieckte, ondersocht naer de doot.

Soo een lang queelden eer hy is ghestorven,
Veel seyden t' was de lever daer t'hem stack,
Andren dat hem de loos was heel bedorven,
En t'cost wel syn, want loosheyte hem ghebrack,
Dus waren de Doctours divers van sinnen,
D'een gaf hem dit, en d'ander gaf hem dat,
Ommers hy liet het al passeeren binnen,
En weder buyten deur het achtergat,
Opt lesten sy de doot hem lieten lyden,
D'oorsaek te weten, deur het open snyden.

[p. 42]

80. D'antwoordt op een vraghe, naer het welvaren van een sekere persoon.

Hoe vaert al vraeghden een, alsulcken quant,
Die niet heel wel en was, doen ick hem liet?
Ghy vraeght seyde d'ander, boven myn verstant,
Die t' onbekent is, of hy vaert of niet,
Ick meyn seyde desen, is hy wel te pas?
Dat mach hy weten seyde den andren weer,
Maer t'is altoos niet beter dan het was,
Want hy nu hedens-daeghs verthoont hem seer,
Ghelijck een duyvecot, soo 't veel versinnen,
Ront-om vol gaeters, en vol stancks van binnen.

81. De giericheyt en hout gheen reghel naer de reden.

Waerom is toch Vreckarius alsoo vroet,
Met grooter onrust en met kleyn gheniet,
Wat wil hy maecken met soo groote goet,
Wie weet het? hy en weet het selver niet,
Hy is niet trachtende naer hooghen staet,
Noch *Gallant-homme* en wil hy oock niet wesen,
Van iet te stichten voor t'ghemeyne baet,
Hy geensins niet en soeckt te syn ghepresen,
Maer syn ghedachten syn ghestelt ghewis,
De slave van ghelt te blyven, soo hy is.

[p. 43]

82. Bekentenis van weldaet.

Eenen Coopman meynende den rol te sparen,
Ghevallen is by cans in groote schaden,
Deur dien de tollenaers creghen sijn waren,
In hunnen Hel, een plaets van gheen ghenaden,

Ommers den Coopman badt, en maeckten vrinden,
En creech wat afslach noch al even wel,
Meer gratie seyden sy, waer niet om vinden,
Als iemants goet verdoemt leyt in de Hel,
Och seyde den Coopman, soo can ick oorconden,
Ick heb beleefde Duyvels daer ghevonden.

83. Hoe meerder loosheyd, hoe minder gheloove.

Schalckaert de vos, is heel deurtrapt en loos,
En daer van seer vermaert deur al de Stadt,
Van buyten goet, van binnen is hy boos,
Jae oock de boeren wel bemercken dat,
Soo is dan in zijn loosheyd groote fout,
Van loosheyd om dese loosheyd te bedecken,
Want nu men hem gheveynst en dobbel hout,
Elck een hem schout, en eenighe hem bedecken,
Aensiende sijn credyt soo ver verschoven,
Dat elck ghelooft, men mach hem niet gheloven.

[p. 44]

84. D'opini van een, van de dry plaetsen, daer men een Gallant-homme behoort ghemeynlijk in te vinden.

Een Edelman van huys ter vremder steden,
Gherescontreerden een vars uyt sijn landt.
En van hem vraeghden hoe die vrinden deden,
Maer principalijck naer een seker quant,
Waer hy nu is, seyde d' ander, weet ick niet,
Dan sonder twyfel, naer d'opinie mijn,
In een van de dry plaetsen men hem siet,
Daer een *gallant* persoon behoort te sijn,
Dat is, om te antwoorden u verlanghen,
In't Hof, oft Legher, of hy sit ghevanghen.

85. Van eenen die om de schrift in Hollandt ghevlucht was.

Een Coopman die van elders was ghecomen,
In Hollant by de Geus-gereformeerden,
Had om de schrift seyde hy, de reys ghenomen,
Waer deur hy wist, dat sy de waerheyd leerden,
Maer doen sy hoorden deur syn crediteuren,
Syn onbetaelde schriften hem verdreven,
Hy seyde t'gheschiede deur hun vals erreuren,
Daer hy oock wel de reden van cost gheven,
Want sy ghelooften dat hy most betaelen,
Het gheen dat hy niewers en wist te haelen.

[p. 45]

**86. Wat hope dat claer is, van goet accoort
onder de geus-gereformeerde.**

Wanneer seyde *Coenraet* sullen Calvinisten?
Onder hun selven eens accorderen,
Och seyde zyn *Cammeraed*, dat sy dat wisten,
Daer waer noch hope om niet te desesperen:
Maer hebben sy seyde *Coenraet*, niet Gods woort,
Om alle twisten tenemaal te stillen?
Jae 't seyde' den anderen, maer sy brenghent voort,
Een ieder te beschermen syn verschillen,
Soo machmen dan, seyde' *Coenraet*, daer naer haecken,
Alsmen can van t'gheweere de plaefter maecken.

87. Der Sotten raet, en is niet altoos quaet.

Saerken en *Claerken*, naer een groot kyvagie,
Wilden gaen procederen inder furien,
Want d'een en d'ander daer toe had couragie,
Synde verweect, deur oorsaeck van iniuryen,
Maer soo een Sot quam hier-van te verstaen,
Hy vraeghden wat het wesen sou op 't leste,
Als al haer procederen waer ghedaen?
Hem wert gheseyt, de peys waer dan het beste,
Neen seyde' de Sot, het soud' noch beter smaecken,
Dat sy de peys wilden in d' eerste maecken.

[p. 46]

**88. Van de verandering van een Boerinne,
in een Jouffrou.**

Lisken van buyten in de Stadt ghecomen,
Is Jouffrou oock gheworden metter tijt,
Sy heeft het nieu fatsoen daer aenghenomen,
En meynt t'is al ghelegghen int habijt,
Maer *Lis* ghy leert gheen Jouffrouwen manieren,
U wesen en u woorden zyn soo grof,
Ghy hoort u selver liever te verciere,
Wel met een miene; te meriteren lof,
Want anders, het sal spottelijck betaemen,
Jouffrou te syn, en Boer-inne oock te samen.

**89. Rabauwery can alsoo wel in corten tijt,
als met stae gheschieden.**

Een Hollants maet, die hielickten een vrou,
Maer met conditie, sy haer most ghenere,
Tor dat hy eerst syn reyse volbrengghen sou,
Van eenighe maenden eer syn wederkeren,
Maer soo een Coopman sulcx quam te verstaen,

Hy seyde, daer was perijckel in gheleghen,
En dat het met de vrou mocht qualijck gaen,
Deur oorsaeck van syn lang absenti wegghen,
Sulcx, seyde de Schipper, in soo corten tijt,
Can oock gheschien, als ghy ter Borsen sijt.

[p. 47]

90. Van de cracht van een vrouwen tonghe.

Roemer zijn vrouwen lof om te verhalen,
Gheseyt heeft, datse sprack perfect in als,
Ten minsten, vijf verscheyde vremde talen,
Ghelyck Latijn, Duyts, Spaens, Taliaens en Wals,
Mijn huysvrou seyde een quant, die dat aenhoorden.
Op haren pas niet sijnde wel ghesint,
Can met een tael uyt-boldren soo veel woorden,
Dat ick niet weet wat doen, als sy begint,
Maer datse vijf oock had, en soud beginnen,
Sy joech my met de helft, heel uyt myn sinnen.

91. De submissie van en pluymstrycker wert gheaccepteert.

Monsieur *Palpater* had hem soo ghedraghen,
Teghens een *Hovelinck* van grooter eeren,
Dat vresende te vinden sijn mishaghen,
Hy socht hem wederom te contenteren,
En toonden hem ootmoedich wel te deghe,
Jae dat hy hem de voeten cussen woude,
Neen seyde den *Hovelinck*, dat waer te leghe,
Liever dan ghy u soo vernedren soude,
Ick mocht noch wel te vreden zijn, mits-dien,
De cus dry voeten hogher mocht gheschien.

[p. 48]

92. GLorieuse sotte propoosten cryghen cort nypende antwoordt.

Een Woeckenaer, die uyt de werelt reysden,
Liet sijnen soon een grousaem grooten schadt,
Die dan op niet dan domineren peysden,
En wert de meeste moyaert in de Stadt,
En ander Joncman nam hy wat te quellen,
Om dat hy had, veel minder gelt dan hy,
Waer op hy hem voor antwoordt ginck vertellen,
Dat hy nochtans te vreden was en bly,
Om dat zijn vader, soo hy hoopten wel,
En lach om synent wil niet in de Hel.

93. Hoe hun boose dinghen beteren.

Sy segghen dat de Duyvel op een tijt,
Quam sieck te wesen eenighen termijn,
En om syn sieckte haest te worden quijt,
Hy deed' beloften, Kluysenaer te zijn:
Het quam opt leste, dat hy wert ghenesen,
Maer van de Kluys en sprack hy dan niet meer,
Hy scheen oock niet het gheen hy plach te wesen,
Want hy was merckelijck verandert seer,
Niet om dat hy sijn boosheyd had verloren,
Maer dat by argher was dan van te voren.

[p. 49]

94. Raet om oncosten en leughenen te beletten.

Hans had gehoort, daer soud een schatting comen,
Op elcken heerdt, oft plaets om vier te maecken,
Hy seyde syn huysvrou, wat hy had vernomen,
En dat het mocht haer lollepot aenraecken,
Wat raet seyde sy, om coften dan te spaeren,
Een broeck seyde *Hans*, te draghen waet bequaem,
Och neen seyde' sy, t'mocht maecken vremde maren,
Waerom seyde' *Hans*, ghy hebt alreets de naem,
En ghy en soud' de werelt niet bedrieghen,
Maer maecken, dat veel menschen niet en lieghen.

95. Van de equivocati van eenen Rosch-tuyscher.

Een Peerden-tuyscher, hebbende een Peerdt,
Die hy tot goeden prys socht quyt te wesen,
Al wast nochtans deur outheyt weynich weerdt,
Hy heeft het niet te min ghenoech ghepresen,
Soo comt een quidam die dit peerdt besach,
En vraeghden van de outheyt en den pas,
De Tuyscher op den rug syn een hant lach,
En swoer het Peerdt onder de vyven was,
Maer soo hy maer syn hant ontrock van daer,
Soo was het peerdt over de twintich jaer.

[p. 50]

96. Of bitterheyt de oorsaek is van ghesontheyt.

Een Boer, die een Quacksalver clappen hoorden,
Dat bitter dinghen waren t'hert ghesont,
Seyde, hy niet en hiel van sulcke woorden.
Want ter contrarien, hy dat bevont.
Syn vrouwen tong, was hem wel herten pijn,
Nochtans so bitter als de pestelenci,
Maer cost hy't heel benemen het fenijn,
En preparerent, deur zyn groot scienci,

Hy seer ghewillich dat innemen soude,
In wijn, oft bier, oft suycker, soo hy woude.

97. Van een stouten Bedelaer.

Een Bedelaer quam aen eens Princen poort,
En de Poortier aensprack, om in te gaen,
De Portier seyde, dat lieden van syn soort,
Moesten met patientie buyten staen,
Jae seyde de Beedlaer, syt ghy dan soo slecht.
Te peysen dat gheen Beedlaers comen binnen?
Ick sie wel ghy verstaet het stuck niet recht,
Ghy meucht wel op de saeck noch meer versinnen,
Quam niemant hier, te claghen synen noot,
Het hof soud' selden wesen half soo groot.

[p. 51]

98. Raet tot perseverantie in heerlijk ende deughdelijck wercken. Aen S. I. A. B.

Daer genereusheyt en couragie steckt,
Meer dan in *Basse Mekanicke* sinnen,
Haet ende nyt, vals achterclap verweckt,
Verdienden lof te soecken t'overwinnen,
Maer wie sal *bas* ghequeeck toch respecteren.
Die van syn deughdens lof wert deur ghedraghen,
Tot schand van die, die hem niet imiteren,
Maer toonen tot de deucht hun misbehaghen,
Blijft voorts dan *Gallant-homme*, en maect jolyt,
Want wel-doen, spyt ghenoech is, teghen spyt.

99. Van heeten lieghen.

Een int waer-segghen ongheluckich seer,
Verhaelden iet dat swaer viel om proberen,
Maer werdt civilijck soo gheantwoort weer,
Dat hy mocht sien, men sacht hy cost stofferen,
Synde vergramt, hy cost doch niet geswiegen,
Maer hiel hem, of hem onrecht waer gheschiet.
Segghende oock, men had hem heeten lieghen,
Waerop antwoorden een, ten was soo niet.
Want wie can meynen, datmen heeten moet,
Iemant te doen, dat hy van selver doet.

[p. 52]

100. Van t'beginsel ende het eynde.

Een goet begin, dat heeft een goet behaeghen,
Een spreekwoord is van outs, en ooc waerachtich,
Maer dat het eynde altoos de last moet draghen,

Dat moet men in't beginsel syn indachtich,
Die goeden raet seyde' een, doet my noch vraghen.
Hoe salt dan moghen met een beulinck gaen?
Om dat het dobbel last sal moeten draeghen,
Deur dien het altoos heeft twee eynden aen.
Daer op antwoorden eenen, als een trooster,
Men soud hem dat ontlasten met den roster.

[p. 53 = blanco]

[p. 54]

**EPITAPHIEN,
OF
GRAFSCRIFTEN**

Op verscheyden personen, ende oorsaken des doots.

1. Eitaphie van A.M.

Als my de doot quam haesten seer,
Mijn ziel beval ick Godt den Heer.
Mijn lichaem als van minder waerden,
Dat beval ick tot der aerden,
Mijn goet dat achter is ghebleven,
Datment mijn vrienden soude gheven,
Mijn naem en faem, dat gingh ick wenschen,
Aen tonghen van discrete menschen.

Explicatie.

Dit Eitaphie verclaert het inhoud van het Testament van den overleden, den welcken hebbende van zijn ziel, lichaem ende goet gedisponeert, door differente recommendatien, die hier verstaen worden, door het woordt *bevel*, soo wenscht hy sijnen naem ende faem aen de tonghen van discrete menschen, want de tonghen van de ondiscrete ende onghereghelde sijn booser ende schadelijcker dan die vergiftighe tonghen der serpente.

[p. 55]

2. Eitaphie van C. O. D. W.

Och valsche werelt die met u verkeren,
In uwe schole sullen lichtelyck leren,
Dat ghy syt ghestelt onstadich in u loop,
Belovende heel veel, maer bedrieghende de hoop.

Explicatie.

De apparentien van de weldaden die wy hier in dese werelt sijn verwachtende, laetse soo schoon sijn soo sy willen, sijn meestendeel bevonden hun effecten niet voorts te brenghen, maer neemt datse eennichsins eenighe effecten voorts brochten,

nochtans sijne sulcks als altoos hun inconvenienten voorts brenghen, die dickmaels grooter zijn, dan de vreughden daerse aanghehecht worden.

3. Epitaphie, van een jonck schoon ende rijck persoon.

Myn groote schoonheyt, rijckdom ende lust,
De doot heeft vervuylt, verarmt en gheblust,
Hoe slecht zyn de menschen, die rekening maecken,
Op sulck verganckelijck en ydel saecken.

Explicatie.

De menschen die door de natuere en door het gheluck abondateelijck begifticht sijn, vergheten hun selven seer, als sy niet en confideren datse staen alle ogenblick om dat quyt te zijn, ende dat de ghene die sulcke niet en hebben gehat (en die sy daerom moghelijck oock verachten) sullen apparentelijck (als d'een en d'ander dese werelt sulle verlaten hebben) in beter staet zijn als sy, want den hemel hier op der aerden te hebben, ende hier naemaels elders, is different.

[p. 56]

4. Epitaphie van E. R. een religieus.

Ongunstich is de werelt die niemant en gheeft,
Een ure van versekering, soo lang als hy leeft,
Soo machmen hem achten in gheluckighen staet,
Die de werelt can verlaten eer sy hem verlaet.

Explicatie.

Al leven wy inde werelt noch soo langhe, nochtans in al den tijt vanden dach af van onse geboorte, tot onsen sterfdach toe, en hebben wy noyt ure, daer wy in versekert sijn, dat wy niet en sullen sterven, ende om dat wy dan gheen versekering en hebben, wanneer dat de werelt ons verlaten wil, soo sijn sy daer best aen die hun van de werelt retireren, ende hun selven dediceren tot den dienst Gods.

5. Epitaphie van een seer eerweerdich persoon.

Hier leer E. P. van soo loflijcke faem,
Dat de nyt is bevreest te lastren synen naem,
Den schat die hy liet, doen hy quam te sterven,
Was exemplen der deucht, die een iegelyc mach erven.

Explicatie.

Desen persoon is rijck ghestorven in eer ende deucht, ende heeft een schat achterghelaten, daer hy selver noch te beter af is, ende daer alle menschen moghen niet te min deelachtich van worden, het welck van andere vergaderde rijckdommen niet en can gheschien.

[p. 57]

6. Epitaphie van een sorchvuldich Pastoor.

Och lieve Schaepkens, Godt wil u behoeden,

Hier leet u Herder, die u plach te voeden,
Onthoude en onderhoudt, dat ick u heb gheraden,
U altoos te houden in de Oude paden,
Want doet ghy sulcx niet, soo valt ghy ghewis,
Inden doolhof der twisten, die oneyndelijck is.

Explicatie.

Die eens valt van die Catholijcke Kerck, daer alleenlijck de eenicheyt te vindn is, hy en can nergkens comen in eenighe vande gemeynten der sectaristen, daer hy gheen twisten, scheuringen oft discoory en sal vinden, voor welcke discoorden het seer kennelijck is, datse van Godt niet en sijb ghesonden.

7. Epitaphie van I. B.

Den tyt heeft my myns levens loop ghemeten,
Waerdeur ick heb de werelt nu ghequeten,
Maer hier te pant myn viees moet consumeren,
Tot dat de siel sal daer toe wederkeren.

Explicatie.

Dit wederkeren van de ziel tot het lichaem, sal gheschieden, als alle de doden sullen ten uystersten oordeel op staen, ende daerentusschen *Requiescat in pace*.

[p. 58]

8. Epitaphie van A. M.

Als eenen dach ten onder is ghegaen.
Een ander corts daer naer comt weder aen,
Maer als ons daghen syn ten eynd ghebracht,
Soo volgt een lang gheduerich doncker nacht,
Tot dat den dach sal comen op te staen,
Dat deur gheen donckerheyt sal onder gaen,
Godt geve dat nae myn hope en langhe lyden,
Ick mach my in dien eewich dach verblyden.

Explicatie.

Den *Tyt* die in dese werelt tot het beginsel est ruwyn van alle dinghen dienstich is, sal op het lest deur de eewicheydt overwonnen worden, ende ooc tot ruwyn comen, ende daeromme bidt dese overledene persoon om blyschap inder eewicheyt te hebben, het welck deur ghenen tijt, can tot droefheyt verandert worden.

9. Epitaphie van E. C. M.

Nu ick de werelt heb verlaeten,
Niet ter werelt mach my baeten,
Dan uwe ghebeden, lieve vrinden,
Dat ick mach gherustheyt vinden.

Explicatie.

De heylige schriftuer betuycht inden tweeden boeck der Machabeen int twaelfste Capittel, dat het een heylich ende salich ghepeyns is, voor de ghestorvene te bidden. Maer om dat de sectaristen van onsen tijt niet en houden voor goet, voor de doden te bidden, soo seggen [p. 59] sy datse de boecken der Machabeen voor gheen oprechte schriftueren en houden . Hierop moetmen hem dan vraghen (om dat sy pretenderen alles met schriftuer te bewysen) waer het elders in de schriftuer geschreven staet, dat dese boeckenvan de Machabeen geen oprechte schriftuer syn, ende waert oock gheschreven staet, dat het geen heylich nog salich ghepeyns en is, voor de gestorvene te bidden. Maer om datse niet toonen en connen, so moetmen deur hun eyghen reghel hun opini onwaerachtich houden, ende considereren tot meer verstercking van ons gheloove in dit punt, dat gheen van de Apostelen, oft oude Leeraers van de eerste Christene Kerck, die dese boecken der Machabeen alsoo wel ghesien hebben, als dese nieuwe Apostelen ende Leeraers van onsen tijt, niet daer van en schryven noch en houden, als sy lieden.

10. Epitaphie van E. S.

Och snode werelt met u valsche toghen,
U hope en u schynsel hebben veel bedroghen,
Den eewighen staet, die men staet te verwachten,
Het geen is alleen, daermen nae hoort te trachten.

Explicatie.

Dit is d'oorsaeck van de resolutie van soo veel devote religieuse personen die hun van de werelt afwenden, om niet daer van bedroghen te worden: Ende al is het saecke datter veel menschen inde werelt moeten wesen, nochtans sijn sy best beraeden, die hun van de werelt niet en laeten verleyden.

[p. 60]

11. Epitaphie van H. V.

Adieu mijn eerrijts goede vrinden,
Die my nu soeckt sal my hier vinden,
Maer den besten raet dat ick u can gheven,
Is te leven om te slerven, en te sterven om te leven.

Explicatie.

Die leeft om te sterven is hy, die syn devoir doet terwylen dat hy in 't leven is, om wel te sterven, ende deur het wel sterven, comt het salich ewich leven.

12. Epitaphie van I. L.

Lovanium heeft sijn lichaem inder eerden,
zyn ziel mach Godt ghenaedichlijck aenveerden.
Syn wetenschap in boecken blyft gheschreven,
En faem syn deugden lof, doet eewich leven.

Explicatie.

De rijckdom en doet synen eyghenaer gheenen dienst langher dan hy leeft, en laet hem selden lof achter naer zyn doot, maer de deucht alleenlijck geeft den mensche

lof ende loon, soo wel in dit leven, als daer naer, de loon dat eewich is in den Hemel, ende het lof dat ghedurich is op der aerden.

[p. 61]

13. Epitaphie van D. D.

Hier leet begraven Daniel van Dalen,
Die de doot onlancx uyt de werelt quam halen,
Deur de commissie die hem was ghegheven,
De rest oock te halen, die noch achter bleven.

Explicatie.

Dese Octroy of commissie was de doot gegunt op den selven tijt dat Adam ende Eva uyt d'eertsche Paradijs verdreven waren, ende in vollen cracht ghedueren sal, tot dat de werelt ghe eyndt sal worden.

14. Epitaphie van A. S.

Leser ick ben u voor ghetreden,
Maeckt u ghereedt, en weest te vredeem.
Comt ghy vroeck of comt ghy spae,
Ghy moet my altoos volghen nae.

Explicatie.

Dit is een generael sommeringhe van de overledene aen alle menschen die int leven syn.

15. Epitaphie van V. P.

Subytelijck quam ick sieck te zijn,
Stracx liep men naer den Medecijn,
De Bycht-vaer was my meer van noden,
Die alderspaeyste wert ontboden.

[p. 62]

Explicatie.

Sulcks dickmaels gheschiet deur de sorghe die men meer vraghende is, over het lichaem dan over de ziele.

16. Epitaphie van een die spaede bekeerde.

Hier leet begraven Wouter van Wijck,
Hy leefden Geus, maer hy sturf Catholijck,
Uit vreesse dat hy had, van den Hemel te derven,
Deur Geus te leven, sonder Paeps te sterven.

Explicatie.

De oorsaeck van dese vreesse was deur dien, dat hem sijne conscientie nu een lesten aensprac, ende betoonden, dat al is het nae de wetlust des vleeschs, beter geus te leven dan Catholijck, nochtans ist beter Catholijck te sterven dan geus, ten

waer dat onsen lieven Heer soude believeen eenen nieuwen Hemel expresselijck te gaen bouwen voor de Geusen.

17. Epitaphie van N. A.

Och is de doot niet fel en quaet,
ick ginck maer wandlen lancx de straet,
En recht int hert comt hy my steken,
Dat ick sturf sonder tael of teken,
Denckt dat hy comt dan onverwacht,
Soo wel by dach, als inder nacht.

[p. 63]

Explicatie.

Hy beclaecht de subyte manier sijns doots, want gaende wel te pas lancx der straten, soo is hy neder ghevallen, en terstonts ghestorven: Dit exempel is dienende als een waerschouwinghe, dat wy ons behooren altoos te houden in staet van gratien.

18. Epitaphie van C. C.

Leeser leest een Pater-noster,
Voor de ziel van Claes de Coster.
Dat hy rusten mach met Vreden,
Hem is nodich ons ghebeden.

Explicatie.

Dit is een caritatyde, ende Christelijcke begeerte.

19. Epitaphie van E. R.

Hier leg ick naer een sieckte groot,
Verwonnen deur den bitteren doot,
En al mijn rijckdom van te voren.
Is op een oghenblick verlooren,
Alsoo dat elcken armen lijck,
Is nu met my al even rijck,
Maer niemant is daer beter aen,
Dan die meest deughden heeft ghedaen.

Explicatie.

Onse beste rijckdommen somen mach bemercken is van (deur Gods gratie) onse goede wercken.

[p. 64]

20. Epitaphie van T. B.

Hier leet begraven onder desen steen,
Een die meriteerden te ligghen heel alleen,
Want hy woonden heel alleen, en van Melancholy,
Hy sturf oock alleen, want niemant was daer by.

Explicatie.

Sulcke personen schynen menschen te zijn van wlachtighe natuer, die tot het contenteren van hun melancholijcke humeur hun houden uyt de conversatie van andere menschen, wae deur datse altemets comen te sterven sonder de Christelijcke troost, datse deur andere menschen ende Dienaeren Gods souden moghen ontfanghen.

21. Epitaphie van E. B. C.

Een die int gheselschap plach geerne te verkeren,
Hier op het leste quam hem retireren.
Veel over hem creten en maecten ghetiers,
Maer d'alderdroefste waren herbergiers.

Explicatie.

T'Is oock apparentelijck datse oock daertoe de meeste reden hadden, want andere mochten maer droef sijn, om datse allenlijck sijn gheselschap moesten derven, maer desen om datse daer deur moesten schade lyden.

[p. 65]

22. Epitaphie van N. N.

Hier leet begraven, tot sijn vrinden verdriet.
Een die rijck scheen, en weynich achter liet,
Maer had hy ghelaten meerder goet en gelt,
Sy hadden hun minder in syn doot ghequelt.

Explicatie.

Sonder twijffel de vrinden droefheyte om de doot van desen persoon, soude seer ghemodereert zijn gheweest deur de blyschap van soo veel ghelts te deylen, als hy hun had moghen achterlaten, had hy rijck gheweest.

23. Epitaphie van H. H.

Hier leet begraven Heyndrick de Haes,
Eertyts een mensch, en een nobelen baes,
Hy was tot het vluchten wel bequaem en ras,
Maer hy wist ghene plaets, daer de doot niet en was.

Explicatie.

De oorsaecken van de doot connen altemets gheschout worden, maer de doot finalijcken te ontcomen, is geen mensche oft eertsche creatuer moghelijck, waer datmen is, de doot is oock daer, ghene plaets en is tegen de doot bevrijt, noch gheen tijt en is ons toe gheseyt, om daer in niet te sterven.

[p. 66]

24. Epitaphie van A. W.

Leser ick mach my nu beclaghen,

Het groot vercort van mynen daghen,
Ick sturf in mijn jaeren jonck,
En t'is ghecomen deur den dronck,
Want als ick maeckten meest de sot,
De doot sat heymelijck inden pot.

Explicatie.

De oorsaecke des Doots wert altemets de doot gheheten, ende daer sijnder die de natuere deur gulzicheyt soo seer vercrachten, dat de doot dickmaels ghelegghen is in het ghene dat tot onderhout des menschaen lichaem alder nootsaeckelijcst is, als het niet misbruyct en wort.

25. Epitaphie van eenen ghestorven deur een weddinghe.

Hier leyt lieve P. die deerlijck versticten,
Deur eenen Pekel-herinck, die hy heel inslicten,
Het had nochtans ghevoecht beter naer de reden,
Dat hy den Pekel-herinck in stucken had ghesneden,
Men seyt t'was een wedding waer deur dat hyt dede,
Maer hy verloor de wedding, en syn leven mede.

Explicatie.

Dit is een exempel van t'effect, van de wercken die de menschen altemets aenvanghen, naer dat sy deur dronckenschap hun selven buyten hun recht verstant ghebrocht hebben.

[p. 67]

26. Epitaphie van eenen bon-compaignon.

Rogier bon temps, van ghenuchelijcke faern.
Leet hier begraven met een ander naem.
Och tappers, stort wel tranen op sijn sarck.
Hy sach de Herberg liever dan de kerck.

Explicatie.

Hier by mocht wel ghevuecht wesen,
Dat het goet gheselschap mach sijn doot beclaghén,
En wijncoopers en brouwers over hem rou draghen.

27. Epitaphie van eenen vreckigen spaerder.

Hier leet begraven Jan van Scharen,
Die sturf voor de noen, om de cost te sparen.

Explicatie.

Desen is den voorgaenden *Rogier bon temps* gheheel contrarie gheweest, maer van beyden, *Rogier bon temps* had noch goede daegen om sijn gelt, daer men van desen gierigaert wel mach segghen, dat de giericheyt is de begriegher gheweest van sijn wijsheyt, want sijn spaeren dat voor hem selven (so hy meynden) was, en was nochtans voor hem selven niet.

28. Epitaphie van eenen Constenaer.

Hier leyt een Constenaer, wasser een int lant.
Die de mensche so cost maken buyten hun verstant.
Datse weder by hun selven niet gecomen en custen,
[p. 68]

Ten waer datse laghen een poos tijts en rusten;
En dese scientie en wonderlijck bestier,
Gheschiede deur een ketel, staende over t'vier,
Hy en was geenen Tovenaer, noch gheen Alchemist,
Nochtans wert gheseyt van eenen die 't wel wist,
Dat met vier hy cost trecken uyt water ende mout,
Een heel groote schat van silver en goudt.

Explicatie.

Deghene die keuringhe soudehebben omme te weten wat dit voor eenen grooten constenaer is gheweest, die moghen dit alderbest vernemen onder eenighe gasten die sy souden erghens in een herberghe vinden sitten drincken.

29. Epitaphie van T. H.

Hier leyt T. H der eerden bevolen,
Die de doot als een dief heeft van hier gestolen,
Het welck gheschieden op sulcken tijt,
Datmen wel cost bemercken t'gheschieden uyt spijt.
Want op den selven tyt dat hy hem quam quellen,
Soo was hy vast besich om syn ghelt te tellen,
En den snooden dief het leven nae-trachter,
Stal den man wech, en liet het ghelt achter.

Explicatie.

Soo hy zijn gelt telden oft rekenden soo brocht hem die doot een rekeninghe daer hy doen niet van en droomde, hem maeckende in een oogenblick tyts van een rijck man een arm man, niet deur het nemen van zijn ghelt van hem, maer deur het nemen van zijn ghelt.

[p. 69]

30. Epitaphie van N. N.

Hier leyt begraven onder der eerden,
Eenen die de doot quam stoutelyck aenveerden,
Geen brieven van respyt en cost hy verwerven,
Nochtans had hy qualyck de staey om te sterven.

Explicatie.

De doot is den mensche dickmaels overvallende als hy in zijn wereltsche affairen meest besich is, ende tot sterven minst bereyt is.

31. Epitaphie van eenen Nederlantschen Borgher die verradelijcken by nachte doot ghesteken is,

gaende achter staten in de Stadt daer hy woonden.

Als ick de doot niet en verwachtte,
Creech ick den dootsfteeck inder nachte,
Twee synder nu die seer verlanghen,
Dat myn dootsteker waer ghevanghen,
Den Beul den eenen is ghewis,
Den anderen den Duyvel is.
Waer mijn doot-steker gaet oft staet,
De vrees hem nimmermeer verlaet,
Want in zijn slaepen en zyn wachten,
Altoos ben ick in zyn ghedachten,
Och lieve Godt believet ou,
Verleent my rust en hem berou.

[p. 70]

Explicatie.

Seneca betuycht, dat al is het saecke dat hoe wel het geluck een dief vande galghe mach bevryen nochtans en canse hem vande vreesse vande galghe nimmermeer bevryen, het welck waerachtich is, want de vreesse is alle misdadighers toegheychent, al is het schoon datse de handen vande justitie connen eschapperen, ja eenige hebben dickmaels sulcken vreesse, ancxt ende onrust inder herten, dat het onverdraghelijck is, waer van (onder andere dierghelijcke exempelen) een seer notabel exempel heeftmen gesien van eenen te Valencijn in corte jaren herwaerts, die hem selven quam gheven inde handen vande Justitie, bekennde dat hy eenen moort gedaen hadde, waerdeur dat hy alsulcke quellagie int herte gedurichlijck hadde gheleden, dat hy liever begheerden deur de handen der Justitie te sterven, dan lang het in dusdanighe inwendighe tormenten te leven, ende naer recht ondersoeck ende kennis van saecken, heeft hy sijn begeerte vercreghen, ende is met groot berou gestorven.

32. Epitaphie van eenen seer quellijcken gheest.

G. leyt hier, en laet hem overtreden,
Die qualijck in syn leven liet iemant met vreden,
Het schijnt dat hy was een haerman uytvercoren,
Procureurs en Juristen hebbender veel aen verloren,
Seer onrustich waren de daghen zynder leven,
Rust is hem nu nodich, en dat wil hem Godt gheven.

Explicatie.

Hoe gheluckich waren de menschen, datse hun selven geen quellagie aendeden, deur malcanderen te quellen, want soo mochtense met meerder rusticheyt den corten tijt overbrenghen diese in dese werelt hebben, ende beter faem achterlaten, als sy van hier ghescheyden zijn.

[p. 71]

33. Epitaphie van W. W.

Leser en weest van de doot niet verveert,

Want hier leyt begraven wincken de Weert,
Hy ginck hem opt leste tot sterven begheven,
Als hy sach ghenen raet om langher te leven,
Had hy duysent middelen ghehat tot assistentie,
En schoon melodie in de meeste excellentie,
Ten hadde niet moghen helpen om hem te ontlasten,
De doot was soo trots, hy nerghens op en pasten.

Explicatie.

Hy wil quansuys de Leser couragie gheven, de doot niet te vreesen, om dat hy't nu deur is, maer och armen hy moest daer deur, deur dien hy't niet voorby en cost.

34. Epitaphie van een Tollenaer.

Hier inder eerden by de swarte mollen.
Leyt eenen ontfangher van rechten en tollen,
Is de siel inden Hemel, soo is alle dinghen wel,
Want daer warender veel, die hem wenschte inde hel.

Explicatie.

De ghene die de rechten niet en soecken te betalen, vermaledyen ghemeynlijck de Officiers die hun op fraude attrapperen.

[p. 72]

35. Epitaphie van D. I. P.

Hier heeft de doot in d' eerde gheplant.
Het corpus van eenen Predicant,
Een Predicant van grooter weerden,
Te preken al dat men begeerden,
Niet meer als vier-maels nae den anderen,
Dat hy syn leringhe ginck veranderen,
En onder alle vier de secten,
T'was altoos waerheyt dat hy precten,
De Duyvel was te deegh wel gram,
Dat hem de doot soo haestich nam,
Want hy had meughen deur syn leven,
Tot meerder secten hem begheven,
Om noch meer menschen te verleyden,
Eer dat hy uyt der weerelt scheyden,
Het heeft de duyvel soo ghespeten,
Hy had bycans daerom ghecreten,
Hem soud' den rou oock wel believeen,
Cost hem maer iemant slechts gherieven,
Van swarte Salamanders Vellen,
Om niet te branden inder Hellen.

Explicatie.

Men can met de waerheyt niet segghen dat desen persoon partiael was, deur dien dat hy soo wel toondt dat alle gelooven waren hem alleveleens, oft dat hy

allevenleens was tot alle ghelooven. Stout en dede hy teghen sijne consciencie, want sijne consciencie was tot alles dat hy dede bequam.

[p. 73]

36. Epitaphie van een hugenootsche Predicant.

Hier inder eerden leet gheslooten,
Een Leeraer vande Hughenoten,
Hy leefden naer den nieuwen vont,
En sturf soo Geus ghelijck een hont,
Voor syne siel laet niemant lesen.
Want hy daerom soud' toornich wesen,
Maer bidt voor dit seer heylich vat,
Niet meer dan voor een doode kat.

Explicatie.

Tot sulcke nieuwe leeraers, ende de ghene die hun gheloof geven, behoefden wel een nieuwen Hemel (als voor gheseyt is) by also verre dat onsen lieven Heere believeu soude, eenen expresselijck voor hun lieden te maken, want inden ouden Hemel, ende onder de oude Catholijcken die daer plaets hebben, en dienen sy niet, ten waer datse daer nodich waren om een geusche reformatie oock te maecken.

37. Epitaphie Van A. M.

Nae veel travaille op der aerden gheleden,
Nae groote teghenspoet en veel onvreden,
Nae langhe hoope van beternis van staert,
Hier is de doot ghecomen my te baet,
Waerdeur dat veel miserien int ghetal.
Nemen een eynd', in t'meest verdriet van al.

[p. 74]

Explicatie.

De doot die d'eynde is van alle aertsche miserien, is nochtans in haer selven de meeste miserie van al, om dat het de ruwyne brengt van dit natuerlijck leven, want de consolatie dat wy hebben van daer deur te comen, tot een geduerich en salich leven, comt deur het geloove, ende de hope.

38. Epitaphie van G. M.

Ick plach te spreken by manier van spot,
Soo van religie soo aengaende Godt
Ick was noch d'een noch d'ander, paeps noch geus,
Maer als de saus diet al neemt metter neus,
Maer op het leste, al wast volle sqaede,
Ick achterdencken creech, en riep ghenade.

Explicatie.

Dixit insipiens in corde suo non est Deus, seyt den Propheet David, ende inder waerheyt gheen dan sotten, jae van de grootste sotten diemen vindt, sullen connen

dencken datter geenen Godt en is, inder herten generalijcken van alle menschen op der eerden, het sy hoe heydens datse zijn staet een vast gheloove, als uyt der naturen geplant, dat daer een waerachtich Godt is, want ghemerckt dat gheene creatuere de oorsaecke selver is van sijn eyghen nature ende wesen, soo moet daer nootsaeckelijcken een oorsaeck zijn, die boven de nature is, ende die en can anders niet zijn dan Godt almachtich, vande kennis vande welcke, al is het saecke dat eenighe dwasen dolen, nochtans by alsoo verre datse blyven by hun ordinariste memorie als sy comen te sterven, soo beghinnense op het leste achterdencken te krijghen hun beter te bepeysen, ende Godt te aenroepen, ende hun siele aen hem te recommanderen, ghelijck een seecker persoon in onsen tijt, die in sijn leven scheen goddeloos, oft Atheist te wesen, sijnde om eene criminele saecke ter doot geleyt, [p. 75] heeft gheroepen ende gheseyt, och Godt weest my ghenadich, och Godt hoe verre ben ick van u gheweest. En sonder twyffel sy syn seer verre van Godt, die gheen wetenschap van hem en hebben, ende veel naerder by den Duyvel, dan sy selver weten.

39. Epitaphie vanden rijcken Vreck, Luce int 16. cap.

Ick was een man van middelen seer machtich,
Ick hiel een staet gheweldich trots en prachtich,
Mijn wooning, cleederen, eten ende drincken,
Waeren soo costelijck als men cost bedincken,
Die arme menschen die op straten claechden,
Ick niet en gaf, noch geensins naer en vraechden.
Aldus int midden van mijn meest playsier,
Sorg'loos en vrolijck maeckende goet chier,
Soo comt die doot, die doot die't al verdreyden,
En hy mijn lichaem van mijn siel ginck scheyden,
En in een oghenblick my maeckten quyt,
Van alles dat my oyt aende jolyt,
En dat verdrietlijckst is om te vertellen,
Myn siel voer vander eerden inder hellen,
Alwaer ick in horrible groote pyn,
Riep (maer vergeefs) gheholpen om te zyn,
Ick riep en badt, en wilde hem beweghen,
Die doen hy my aenriep, heeft niet ghecreghen,
De saeck wel seer verandert was als dan,
Ick was den bedelaer, hy den rijcken man,
En myn ghebedt was datse my maer gaven,
Een druppel waters, om mijn tong te laven,
En dat myn broeders dien ick achter liet.
Mochten ghewaerschout syn deur myn verdriet,
Maer ick en creech van geen van bey den solacie.

[p. 76]

Deur dien ick had te voren gheen compassie,
Soo machmen op mijn grafsteen nu gaen stellen,
Den rijcken vreck leet bedelaer inder hellen.

Explicatie.

Dit schromelijck exempel vanden rijcken vreck, wert van Christus selver verhaelt, om dat het van rijcke lieden wel gheacht soude wesen, want also de bermgertighe bermherticheyt (dat salicheyt mede brengt) sullen ontfanghen. Soo ter contrarien, de onbermhertige en connen gheen barmherticheyt ontfanghen, ende daer toe niet salich wesen.

40. Epitaphie vanden armen Lazarus.

Verdrückt door armoed was ick op der eerden,
En als een mensche geacht van geender weerden.
Den hongher, coude, onghemack en pijn,
Van mynen lyden de ghetuyghen zijn,
Nochtans in mynen grootsten noot en lyden,
Ick niemants beter staet oock en benyden,
Al heb ick altemets min deucht ghevonden.
Van redelijcke menschen dan onredelycke honden,
Maer in myn meest verdriet myn meest solatie.
Was met patientie te verwachten gratie,
Verhopende den Vader vanden armen,
Ghenadelyck my soude eens ontfermen,
Soo quam opt leste mynen vrint den doot,
En myn verlost en uyt dit lyden groot,
Soo wert myn ziel gedragen doen met lusten,
Tot Abrahams schoot, dat ick daerin moche rusten.
Aldaer bevryt van al ghebreck en lyden,
Mach ick my in de glorie Gods verblyden,
[p. 77]
Soo mach daer staen op myn begraven lyck,
Hier leyt hy nu, die armoede maecten ryck.

Explicatie.

Hier deur wort te kennen gegheven, dat deur het verduldich verdragen van armoede, sonder tegen Godt te murmureren, oft de rijcke om hare rijckdom te benyden, maer Godt altoos met den heylighen te loven ende te dancken, de corte gheleden armoede, de oorsaek is vanden eewighen rijckdom.

41. Epitaphie van Joannes de Temporibus.

Dry hondert een-en-tsestich Jaer ick telden,
Dat my de doot uyt vrintschap niet en quelden.
Maer doen hy my ghevat had met den toom.
Die langhe tyt scheen maer ghelyck een droom.

Explicatie.

Van desen Jan van tyden verhalen veel historischryvers, hy was uyt het lant van trier, ende is de Wapendragher, oft Schilt knaep gheweest, van Keyser Karel den grooten, ende al schijnt hy deur zijn lanck leven een mirakel der natueren te zijn, nochtans hebben hem in het lanck leven de oude Patriarchen verre te boven gegaen, als Matusalem, die onder andere inde Heylige Schriftuere ghementioneert staet, Nestor die onder de Heydensche Poeten in memori gehouden wort, ende boven alle andere

Arthephius, die naer het schryven van eenighe Philosophen gheleeft soude hebben al boven de duysent jaren, maer hoe lange het sy dat de mensche soude moghen leven, als de doot ten lesten comt, soo schijnt alle den voorgaenden langhen tijt niet anders gheweest te zijn, dan eenen droom.

[p. 78]

42. Epitaphie van A. M.

Het ghelt en rijckdom ick vergeerden,
Liet ick achter op der eerden,
Het goet en quaet ick heb bedreven,
Volchden my in t'ander leven,
Daer ghy meucht weten metter tijt.
Men reket scherp, en schelt niet quyt.

Explicatie.

Daerentusschen machmen wel sien wat wercken datmen doet, om onse rekeninghe beter te moghen maecken, als men daer toe gheroepen sal worden.

43. Epitaphie van eenen loos en vos.

Hier leet gheen Esel noch gheen Os,
Maer wel eenen slimmen loos en vos,
Te beter mach zyn graf hem bollen,
Want Vossen wonen geerne in hollen.

Explicatie.

De kracht vande doot, gaet de loosheyte der menschen te boven.

44. Epitaphie van eenen Doctoer inde Medecijnen.

Hier leet ghewentelt inder eerden schoot,
Den vrint vande sieckte, en die vyant vande doot.

[p. 79]

Explicatie.

Den Doctoer oft Medecijn-meester is den vrint vande sieckte, want hy wort daer deur ghe-employeert, maer hy is den vyant vande doot, deur dien dat hy sterven moet, alsoo wel als ander menschen.

45. Epitaphie van een uytgelopen Monick.

Hier leyt Joannes, te voren Broer Jan,
Als hy noch droech syn geschoren cruyn,
Maer hy wert ghereformeert in een ander man,
Alleen met het hanghen den cap op den tuyn,
Hy troude Catharina, te voren suster Lynken,
Hy leefden als een vercken, en hy sturf ghelyck een swynken.

Explicatie.

De Apostelen Christi doen sy hem volchden, soo verlietense haere vrouwen ende haere kinderen, maer doen de Apostelen van de geusche reformatie de heylighe Kerck verlieten, soo ginghen sy eerst vrouwen nemen, en kinderen cryghen.

46. Epitaphie van eenen Quacksalver.

Hier hebbense (och armen) inder aerden gesteken,
Een die cost ghenesen alderhande ghebreken,
De doot dit wel wetende speelden hem een part.
En stack hem met een pyl subtylijck in zyn hart,
Dit deed' hy soo behendich, listich ende ras,
Hem constigher te toonen dan de meester was.

[p. 80]

Ick stae nu in twyffel, in tweederley saecken,
Oft die Meester niet in tijts aen syn salve en cost geraken,
Oft dat hy wel wist remedie inder noot,
Tot alderley dinghen uytghenomen de doot.

Explicatie.

Dit sal ick den leser laten oordeelen.

47. Epitaphie van I. E.

Hier leyt ghenaghelt in een kist,
Het lichaem van een Alcumist,
Een die syn Jaeren heeft versleten,
Verborghen wetenschap te weten,
Hy ginck uyt Paracelsus boecken,
Den steen der Philosophen soecken,
En creech op 't lest den steen ghewis,
Want hy daer van ghestorven is.

Explicatie.

Den goeden baes en creech den steen niet dien hy socht, maer wel eenen anderen steen, die hem leet was om vinden.

48. Epitaphie van C. L.

De doot dede teghens eenen protest,
Die deur t'gheluck ontquam de pest,
En dreychden hem noch wat te brocken,
En dat volbracht hy deur de pocken.

[p. 81]

Explicatie.

Sas en was van sijn gheluck niet seer verbeteret.

49. Epitaphie van eenen die van liefde is ghestorven.

Deur liefden daer ick in verblyden,

Ben ick ghecomen in myn lyden,
En t'scheen my vrintschap dat de doot,
my quam verlossen uyt den noot,
Maer nu de werelt my bespot,
En seyt ick was een lieven sot.

Explicatie.

Meer schadelijck (deur de ongeregelde passie) is dickmaels de liefde die eene is dragende tot sijn beminde, dan den haet die sijn vyant hem is draghende, den haet allenlijck van eenen vyant en sal een mensche niet doen sterven, maeer allenlijck de liefde die gy een ander is draghende, sal hem doen sterven, peyst dan wat wijsheyt in dese lieve passie gheleghen is.

50. Epitaphie van eenen die deur liefden van sijn sinnen is berooft, ende alsoo ghestorven.

Hier leyt een spieghel vander minnen,
Berooft deur Venus van syn sinnen,
Soo toont haer dan Cupidoos moer,
Soo wel een dief-egghe als een hoer.

[p. 82]

Explicatie.

Venus wort hier deur haeren sinneloosen minnaer van dieverije oock beschuldicht, waer in zijn schaede des te grooter is, om dat hy zinneloos ghestorven is.

51. Epitaphie van eenen die ghestorven is vrou Venus Martelaer.

Leser om u ende meer te stichten,
Ick moet my u' uyt der eerden bichten,
Ick ben gheweest, ick moet verclaren,
Een van vrou Venus Martelaren,
Ick speelden soo myn personagie,
Ick quam camant en vol crawagie,
Gaeters liet ick in my booren,
En oock myn lichaem liet ick smooren,
Ick roock altoos naer quaede stancken,
Dickmaels dronck ick vuyle drancken,
Myn beenen waren smal en din,
Myn neus die viel camuys-wijs in,
Ick sprack gheheel hees uyt myn keel,
Gheen litmaet nauwelijcx had ick heel.
En eer ick kruypten in dit cot,
Soo was myn lichaem half verrot,
En al de menschen die my saghen,
Ginghen my gheckende beclaghen,
En noch van Venus noch haer soon,
Cost ick verwachten beter loon,
Ick hoop ick sterf in staet van gratie,

Godt gheve myn arme ziel solatie.

[p. 83]

Explicatie.

Dese elendighen Venus martelaer gheeft hier selver sijn lyden ghenoech te kennen, alsoo dat hier toe geen verder explicatie nooden is, dan dat een ieghelijck mach verstaen, dat hy sijn miserabelheyt is hier verhaelende tot exempel ende waerschouwinghe van andere menschen.

52. Epitaphie van D.G.V.S.

Die hem dede in zyn leven vreesen,
Wiert nae zyn doot van veel mispresen,
Wiens tonghen hebben moeten wachten,
Te spreken watse eertijts dachten.

Explicatie.

Slecht is de glorie dan, die staet, op menschen vrees en menschen haet.

53. Epitaphie van een persoon van grooten staet en qualiteyt.

Wat is doch dese weerelts glorie?
Als eens de doot vercrycht victorie,
Ick sat in groote magnificentie,
De weerelt deed' my reverentie,
Daer nu de alderslechte cloeten,
My overtreden met hun voeten,
Godt gheve dat ick my heb ghedraghen,
Hem en den synen te behaeghen.

[p. 84]

Explicatie.

Sic transit gloria mundi. Ende daerom is groote wijsheyt, in hoe grooten staet dat men verheven sit, zijn selven in zinn eyghen hart niet groot te achten, maer te dencken datmen daer deur des te meer verobligeert is, zijn uysterste moet ende arbeyt te doen, om Godt ende goede menschen te behaeghen, om eenen deuchtsamen naem ende faem op der eerden achter te laten, ende om de eeuwighe salicheyt deur de ghenade Gods hier naermaels te verwerven.

54. Epitaphie van François Floris excellenten Schilder van Antwerpen.

Dit cleyn plaetsken tot het lichaem dient,
Van François Floris alias de vrient,
Maer sijn faem en lof om zijn const verheven,
Bestaet meer plaetse dan Nederlandt can gheven.

Explicatie.

Hier van zijn de wercken de ghetuyghen.

55. Epitaphie van P. I. R.

Die inde werelt houden staet,
syn d' ondersaten vanden haet,
En die hun alderschoonste spreken,
Noteren meest hun minst ghebreken,
Waer deur sy moghen als sy sterven,
[p. 85]
Blamatie deur de weerelt erven,
Want Faem niet langher swyghen can,
Dan tot de doot van ieder man,
En al en can sy dan niet swieghen,
T'waer goet sy sprack oock sonder lieghen,
Oft dat hy cost de menschen leeren,
Ten besten alle dinghen keeren,
Om naemaels te ghenieten mede,
Dat nu op hun is myne bede.

Explicatie.

De clachte van desen overledene is dienende tot instructie vande onghetemperde tongen vande levende, want de meestendeel van de menschen sijn, van soo quaede nydighe ende ghecorrumpeerde manieren, datse veel liever sullen het quaet van iemant verbreyden dan zijn deucht, jae de deucht sullense verswyghen, al weten sy dat voorseker, ende het quaet al en weten sy dat niet seker, (maer alleen van hooren segghen) dat en sullen sy niet verswijghen, maer souden willen dat andere menschen voor waerachtich hielden, dat sy selver niet en weten waerachtich te wesen.

56. Epitaphie van R. B.

Van hem die hier begraven leet,
Can ick niet gheven groot bescheet,
Dan dat hy leefden langhen tijt,
Eer dat hy wert de werelt quijt,
En dat hy hem heeft wel ghequeten.
Met wel te drincken en wel te eeten.

[p. 86]

Explicatie.

Desen persoon niet ghedaen hebbende, gheduerende sijn lanck leven, dat weerdich mocht wesen van de menschen in memorie ghehouden te worden, heeft gheleeft (soo het schijnt) alleveleens oft hy expresselijck in de werelt gheschapen hadde gheweest om alleenlijck spijsse ende dranck te vernielen.

57. Epitaphie van L. D. K.

Hier heeft de doot ghemaect het leven quyt,
Van Jan de Kalf, al lang voor synen tyt,
Och doot ghy waert daer in een felle beest,

Want metter tijt hy waer een Os gheweest.

Explicatie.

Om dat Ossen zijn te voren calven gheweest, daerom wil hy segghen dat Jan de Kalf had' metter tijt een Os moghen worden.

58. Epitaphie van eenen Advocaet.

Hier leet eenen loosen Advocaet,
Die heel veel wist van Duyvels quaet,
En wist hy dat, soo hoop ick wel,
Dat hy ontcomen is de hel.

Explicatie.

Hebbende soo groote wetenschap van de Duyvels quaet, soo heeft hy des te meer oorsaeck ghehadt om Godt te soecken te behaeghen, waer deur des Duyvels quaet hem niet en mocht schadelijck wesen.

[p. 87]

59. Epitaphie van P. Peregrinus.

Een die ghesocht heeft soo veel als hy cust,
In de wyde werelt te comen tot rust,
Gheen plaets cost ghevinden dan nu hier alleen.
In een bedde van eerde, ghedect met een steen.

Explicatie.

Teer wylen dat wy hier in dit leven zijn, so is het verloren arbeyt om naer oprechte gherusticheyt te trachten, aenghesien dat het nieuwers op der eerden te vinden is, moet het lichaem doot sijnde, mach wel een rustplaets vinden ghelijck desen Peregrinus ghedaen heeft, ende nochtans en is dit ooc geene gedurige rustplaets, want Keyzers ende Coninghen en hebben niet altoos de eygenaers moghen blyven van alsulck cleyne rustplaetsen, daeromme moghen wy segghen, *Requiem eternam dona nobis Domine* want dat alleenlijck seker is.

60. Epitaphie van eenen slechten bloet.

Hier leet begraven een soo goeden knecht,
Ghelijck een pantrock slecht en recht,
Hy sach de Werelt cost hem derven,
En daerom ginck hy ligghen sterven.

Explicatie.

Die alder eenvoudichst ende onnosel is, die is dese snode werelt alderonbequaemste, maer de ghene die van dese werelt meest versmaet sijn, zijn dickmaels den Hemel meest aenghenaem.

[p. 88]

61. Epitaphie.

Hier leyt hy doot die in syn leven,
Noch goet noch quaet en heeft bedreven,
Het schijnt hy hiel hem soo uyt vreesen,
Van naer zyn doot vermaert te wesen.

Explicatie.

Hier van en hadde desen quant ghene groote vreesse hoeven te hebben, want veel ecellente persoonen hun uysterste best ghedaen hebben, om in de ghedurighe memorie der menschen geregistreert te wesen, ende hebben daer qualijck connen comen, want het gheen ordinaris mensche moet wesen die de ruwinen des tijts sal moeten teghen staen.

62. Epitaphie van B. S.

Ick wed' ses stuyvers teghen eenen sckellinck.
Hier leyt begraven Boudewijn Stellingck,
Eerst was hy wel, daer naer wert hy cranck,
En ten lesten sturf hy teghen synen danck.

Explicatie.

Die niet en gheloofy dat dit waerachtich is, die mach sijnen schellinck ghereet maecken, om teghen de ses stuyvers te wedden.

[p. 89]

63. Epitaphie van N. N.

Laet sien wie't wesen wil leet ofte lief,
Hier leyt begraven eenen viesien dief.
En de oorsaeck was, dat hy niet en wirdt gehangen,
Deut faut van viesse Dienaers die hem souden vangen,
Nochtans quam hy te sterven wel eene viesse doot,
Want hy viel achter om, met den pot aen zyn hoot,
Godt gheve dat hy heeft in soo corten spatie,
Gheroepen om ghenade, en vercreghen gratie.

Explicatie.

Viese menschen zijn onbequaem tot menschelijke conversatie, ende daeromme waer het beter datse op hun selven costen leven, ghelijck als Cluysenaers, soo souden sy maer hun selven quellen, daerse nu hun selven quellagie aen doen, ende andere menschen oock.

64. Epitaphie van eenen Cleer-maecker.

Hier leet eenen Cleer-maecker prysens weerdich,
Deur dien hy was gheheel rechtveerdich.
Want watmen hem in handen gaf,
Hy hiel maer t'minste deel daer af.

Explicatie.

Desen cleermaker mocht meughelijck meer conscientieus wesen, dan den cleermaecker die eenen grooten tob onder sijn bert had staende, die hy noemden sijn hel, ende soo de liedens hem plachten te vragen, oft alle hun stof tot hun cleeren gegaen was, soo plach hy hen te antwoorden, dat hy alsoo verre als daer iet overgheschoten was, dat iet te beduyden hadde, dat hy 't inde hel mocht [p 90] vinden, maer eenen Coopman comende tot wetenschap van des cleermaeckers hel, hebbende hem stof ghelevert om een accoutrement te maecken, heeft het selve eerst geweghen sonder sijnen weet, ende op hem begeert dat hy toch alle de snippelinghen wel bewaren soude, ende mede brenghen als hy t'accoutrement t'huys brocht. Soo nu den Cleer-maecker ghedaen hadde, ende d'accoutremet een deel snippeling by den Coopman quam, so ginc dat den Coopman in sijne teghenwoordicheyt wegghen, en vindende veel min ghewichts heeft naer de rest ghevraecht, de Cleermaecker naer ghewoonte wenschte dat hy 't inde hel mocht vinden, by alsoo verre dat hy daer iet van onthouden hadden, in u hel onder u bert seyde den Coop-man, daer sult ghy 't seker vinden, ende daerom gaet henen ende haelt het my terstonts hier oft de Duyvel sal daer mede spelen, de Cleermaecker bemerckende dat den Coopman kennis hadde ghekreghen van sijn hel, is naer huys ghegaen ende heeft het ghehaelt, ende ghebeden om gheen schandael oft oneer daeromme te hebben, ghelijck hem oock toestont te doen.

65. Epitaphie van eenen Pot-backer.

Hier leyt begraven soomen mach bevinden,
Een die sijn vyanden aldermeest beminden,
Want sy waren de gene die craeckten en braecken,
De beste wercken die hij cost ghemaecken.

Explicatie.

Ende hoe meer datse braecken hoe het hem liever was, van dierghelijcke caritative ghevoelen sijn oock alle glaese backers ende glaes-maeckers met noch meer andere, waer deur wy oock moghen bemercken dat de liefde soo heel uyt de weerelt niet en is.

[p. 91]

66. Epitaphie van eenen Cock.

Och lieve leser ten is gheen jock,
Hier leet begraven Coenraet de Cock,
Hy coockten soo veelderley leckere beten,
Maer de wormen hebben hem rouw gheten.

Explicatie.

Dat was om dat de wormen niet gewoon en waren, ghecoockte spyse te eeten.

67. Epitaphie van eenen Suycker-backer.

Hier leyt begraven eenen Suycker-backer,
Waer deur de wormen sijn gheworden lacker,
En om datse nu naer meer sullen trachten,
De Suycker-backers moghen hun wachten.

Explicatie.

Dit is een schoone waerschouwinghe ende eene soete vermaeninghe, hy spieghelt hem saecht die hem aen een ander spieghelt, ende daerom mogense sien wat hun te doen staet.

68. Epitaphie van G. V. C.

Hier leyt begraeven Gielis van Clincken,
Die volle kannen plach uyt te drincken,
Maer soo den dorst hem was gheslist,
Men ginck hem sliuyten in een kist.

[p. 92]

Explicatie.

Men mach presumeren dat had' hy sijnen dorst connen beter behouden, sijn vrinden en hadden hem soo qualijck niet ghetrackteert.

69. Epitaphie van L. C.

Hier leet begraven Lenaert de Craecker,
Eertijts gheweest eenen blaesbalc-maecker,
Maer (eylacie) ten lesten soo ick het bevindt,
Den blaesbalck maecker ghebrack selver windt.

Explicatie.

Hier op moghense letten die soo veel voor winden ende achterwinden verquisten.

70. Epitaphie van eenen Jaegher.

Hier begraeven leet een vande tirannighe geesten,
Een groote vervolgher vande wilde beesten,
Maer om dit te wreken, en te plaghen deden plager,
De doot was den hont, en de sieckte was de Jagher.

Explicatie.

Soo is dan de Jagher, hoe vroom oft hoe sterck, Ghejaecht deur de doot, hier onder desen serck.

[p. 93]

71. Epitaphie van eenen Boeck-binder.

Hier leet een Boeck-binder van goede conscientie,
Die uyt niemams boecken noyt en stal scientie.
Hy cost hem contenteren met binden en vercoopen,
Want hy sachse soo lief toeghesloten als open.

Explicatie.

T'was hem ghenoech dat hy de weet had' om de boecken te binden, ende verciere van buyten, want de wetenschap van binnen en had' hy niet van doen.

72. Epitaphie van eenen Muldenaer.

Hier leet een Muldenaer en rust inder eerden,
Die zijn ambacht te deegh van syn meester leerde,
En te toonen dat hy de rechtveerdicheyt beminden,
Hy hiel altoos catten om de muysen te verslinden,
En sedert den tyt dat hy hier heeft gheleghen,
Men can hem niet aentyghen van diverys wegghen.

Explicatie.

Deur dese schoone redenen, waer mede de rechtveerdicheyt van desen Muldenaer wort betoont machmen vastelijck ghelooven dat hy alsoo rechtveerdich was als zijn meester, daer hy soo veel van gheleert hadde.

[p. 94]

73. Epitaphie van eenen Schipper.

Een Schipper verseylt leet hier begraven,
De doot was Pilot en het graf de haven,
Maer de doot was partiael soo-men wel mach gissen,
Want hy gaf den wormen, dat toequam de vissen.

Explicatie.

Godt wil toch alle menschen bewaeren,
Als sy met desen Pilot sullen moeten vaeren.

74. Epitaphie van eenen Hanneken uyt.

Och lieve leser ten is gheen fluyt,
Hier leet begraven eenen Hanneken uyt,
En daer deur gheworden alsoo ick versin,
Gheen Hanneken uyt, maer een Hanneken in.

Explicatie.

Desen armen suckelaer die snachts plach te waecken, heeft sijn plaets nu ten lesten gevonden waerinne dat hy nacht ende dach moet rusten.

75. Epitaphie van eenen horologie-maecker.

Hier leet begraven, die't begeert te weten,
Een die de passen des tijts wilde meten,
Maer (och armen) de maet en heeft hy niet ghekreger,
Want den tijt liep deur, en hy storf onderwegghen.

[p. 95]

Explicatie.

Voorder en cost hy gheen getal van uren ofte stonden rekenen (die de voet-passen des tijts moghen gheheeten worden) dan tot de ure van zijn eyghen doot.

76. Epitaphie van N. N.

Hier leyt hy begraven deur des doots bedryf,
Die ontlast socht te wesen van een quaet wyf,
Maer d'Apostil was contrarie ghegheven,
Want hy quam te sterren, en sy bleef int leven.

Explicatie.

Men mach liever segghen dat d'Apostil recht ghegeven is gheweest, want was sy quaet, soo was het beter datse int leven bleef, om haer selven te mogen beteren.

77. Epitaphie van een schoon Jonck Kindeken.

Van dese Werelts wellust noch verdriet,
Den tydt gheen oorlof gaf te weten iet,
Maer als een Bagge, soo ist daer mede ghebleken,
D'welck wirdt ghetoont, en stracx weer op gesteken.

[p. 96]

Explicatie.

Dit kindeken hebbende hem maer in de werelt ghetoont, sonder het selve te connen kennen, heeft daer alleenlijck zijn heylich doopsel ontfanghen, ende is daer mede ghereyst naer een Werelt die veel weerdiger is om ghekent te worden dan den desen.

78. Epitaphie van een schoon Jonghe Dochter.

Terwylen vryers om hare schoonheyt streden,
En d'een met d'ander vielen in onvreden,
Heeft haer de doot, om meerder twist te schouwen,
Hier uyt haer vryers ooghen comen stouwen,
Wiens live ziel' te dienen met malcanderen,
Sy moghen liefden in ghebedt veranderen.

Explicatie.

Hiermede moghense de dienaeren van haere ziel, worden, die de Serviteurs van haere lichaem so seer sochten te wesen.

79. Epitaphie van eenen die over de ghene claecht die in twist waren om het goet dat by achter liet.

Met sorghe en sueren arbeyt groot,
Creech ick dat my overschoot,
En noeyt en meynden ickt te laeten,

[p. 97]

Aen Procureurs en Advocaten,
Maer Deur een maeghschap vol crakeel,
Sy cryghen nu het meeste deel.

Explicatie.

Hier deur mach het schynen dat dit goet niet heel rechtveerdich gewonnen is geweest, ofte dat alsulck krackeelachtich maechschap niet weerdich en is, om alsulcke benefiten met vreden te ghenieten, ende daerom ist veel beter aen Procureurs ende Advocaten besteet.

80. Epitaphie van A. H.

Hoe spytich is de doot en sonder ontfermnis,
Die A. H. quam halen van de tafel inde kermis,
Onder al zijn vrinden, en tot meerder jaemer,
Neffens een Doctoor, teghenwoordich inde camer.

Explicatie.

De doot en quam hier niet als een dief inder nacht, maer als een helt in den dach, desen persoon overvallende, daer hy gecomen was hem selven onder sijne vrinden, te disponeren tot vrolijkheyt.

[p. 98]

81. Epitaphie van H. gheheten in de wandeling Grootendorst.

Hier heeftmen Grootendorst in d'eerde gesoncken.
Die selden nuchtren was, en dickmaels droncken,
Hadde hy oock hongher nae zijn dorst ghehad,
Hy hadde wel de dierte gebrocht in de Stadt,
Maer de doot hem haelende in bequamen tijdt,
Heeft daer deur de Stadt van de vrese bevrijdt.

Explicatie.

Desen persoon gheheten Heyn Grooten dorst, heeft eertijts ghewoont te Vilvoren, ende heeft ghedroncken vijftich jaren, ende ghenomen (so eenighe de calculatie maect) dat hy elcken dach int jaer hem gheleden heeft met dry potten, soo beloopt dat in de vyftich jaeren tot 54750 potten, ende den pot gherekent (naer dien tijdt) maer op een halven stuyver, soo bedraecht het in alles, de somme van 1678 guldens en vijf stuyvers.

Denckt hoe de somme gheworden waer veel grooter,
Had elcke pot ghecomen op een stooter,
En oock hoe veel hy had ghedroncken badt,
Had hy meer ghelt, oft meer gheloove ghehad.

82. Epitaphie van M. H.

Hier onder andere vrouwen en mans,
Leyt oock begraven meyster hans,
Deur oorsaeck dat hy sferven most.
Als hy niet langher, leven en cost.

[p. 99]

Explicatie.

Hierdeur machmen mercken, dat hadde den goeden meyster Hans moghen langher leven, hy en hadde soo haest niet willen sterven.

83. Epitaphie van eenen die int swemmen verdroncken is.

Nuchteren, soo is int water verdroncken,
Een die in t'swemmen is onder ghesoncken,
Ende dit groot ongheluck gheschieden ghewis,
Om dat hy woud' swemmen, en was gheenen vis.

Explicatie.

Oft om dat hy soo veel wetenschap int swemmen niet en hadde, als cleynste visken die men in t water vint.

84. Epitaphie van L.K.

Hier leet een lief-hebber vande kan,
Die s'voornoens was eene fyne man,
Maer s'achternoen verloor hy dese lof,
Want als hy droncken was, soo was hy grof.

Explicatie.

Droncken sijnde, soo en cost hy hem niet regieren naer de regels van discretie, maer naer de groove humeuren, die deur den dranck sijn hersenen commandeerden.

[p. 100]

85. Epitaphie van een constighen drayer.

Hier leyt eenen draeyer,
Ick peyse dat gheenen fraeyer,
Int landt en is te vinden,
Want hy draeyden met alle winden.

Explicatie.

Soo draeyden hy hem selven oock uyt het credyt van alle rechtsinnighe menschen.

86. Epitaphie van eenen Timmerman.

Hier leet hy begraven die deur ongheluck groot,
Van een hooghe timmeragie is ghevallen doot,
En och armen dit ongeluck hy soo deerlijck ontfinck,
Deur het rasser afcomen dan hy boven ginck.

Explicatie

Hier en valt niet teghen te segghen.

87. Epitaphie van B. de Coninck.

Aenschout doch op wat slecht manier,
Een Coninck leyt begraven hier,

Die nochtans Coninck was ghebooren,
Ghelijck syn Vader hem te vooren,
Maer wildy Weeten waer't hem stack.
Hem maer een Coninckrijck ghebrack,
Want noch den vader noch het kint,
Was iewers Coninck van, dan wint.

[p. 101]

Explicatie

Dat is datse maer den naem van Coninck hadden, het luytsel van welcken naem maer wint en is, ghelijck oock alle namen ende woorden sijn.

88. Epitaphie van E. P.

Hier leet een ghenuchelijcken constighen quant,
Hy leefden by de wint, en deur het verstant,
Dat hy cost deur de wint de menschen bedwingen,
Datse moesten op der eerden al huppelen en springen,
Maer de doot op het lest is hem comen aenveerden,
En heeft hem belast stil te ligghen inder eerden.

Explicatie

Desen gheneucklijcken ende constighen pyper, die de menschen boven der eerden cost doen dansen en springhen, is nu selver deur de doot ghedwonghen heel stil te ligghen ende consumeeren onder der eerden.

89. Epitaphie van eenen Pachter.

Hier leet begraven een sorchvuldighen Pachter,
Die vreesde deur zijn huer, te comen veel te achter,
Maer om dit te remedieeren, de doot quam hem halen.
En stelden hem hier, daer hy niet en sal betalen.

Explicatie.

Gheen huere wel verstaende, voor de plaetse, naer dat hy gheraeckt is in de possessie daer van.

[p. 102]

90. Epitaphie van eenen Coopman.

Ick maeckte myn rekening, sonder erreuren,
Dat ick wel cost betaelen, al myn crediteuren,
Maer ick vergat de doot, die sonder ghedult,
Heeft my ghearresteert, alleenlijck om syn schult.

Explicatie.

Hy vergat in sijn rekening de grootste schult dat hy te betalen hadde, daer sijn sekerste rekening behoorden op ghemaect te worden, also dat sijn minder affairen deden hem sijn aldermeeste affairen vergheten.

**91. Epitaphie van den vroomen Gerardt
Abrams anders gheheeten Leckerbecken.**

Al was ick d'eerste, die de vyant schoot,
Nochtans victorie creech ick naer myn doot,
De blyschap liet ick, die, die achter bleven,
Op hope van meerder vreucht in d'ewich leven.

Explicatie.

Dit seer notabel en vermaerde Campvecht, is geschiet by de stad van S'hertogenbosch op den 5. Februarij in 't jaer ons Heeren 1600. Tusschen desen vromen Luytenant Gerardt Abrans, met noch 21. Nederlantsche quyrasiers met hem, inden dienst van hun wettige Princen, ende eenen francen Edelman gehete Monsier de Bruaute met noch 21. france Quyrasiers met hem in de dienst stonde vande Staten van Holland, etc.

[p. 103]

92. Epitaphie van A. V. A.

Hier leet begraven Anthonie van Aken,
Godt geve dat de ziel inden Hemel mach geraken,
Maer wanneer het geschiede sal, canmen niet verstaen,
Want hy nam de reyse onghewillich aen.

Explicatie.

Soo en canmen niet presumeeren dat hy terstonts van mont ten Hemel is ghevaeren.

93. Epitaphie van E. R. M.

Veel lants en sants, als ick ginck liggen sterven,
Liet ick myn kinderen achter om te erven,
D'welck sy ten lesten sullen moeten derven,
Om oock maer een graf van my te moeten erven.

Explicatie.

Hy wil segghen datse het lant en sant niet behouden en sullen, maer moeten dat oock aen anderen over laten, soo wel als hy aen hun lieden dat over ghelaeten heeft, maer dat het graf hun sekerste erve is, datse behouden sullen. Een fabel heb ick eens ghehoort, niet teghen desen propoost dienende: Daer waeren op een tijt veel Vossen by een vergaert in een Boeren hoendercot, daer sy goet chier maeckten, ende hebbende het beste daer ghedaen, soo wilden eenighe van hun weten, waer datse weder by een souden moghen comen, d'een seyde van noch een plaetse daer oock veel poelien waeren, d'ander van een Pachters hoeve daer veel gansen waeren, een ander van een heyde, daer veel jonghe Lammerkens waeren, ick sal u segghen, seyde een oude Vos, die hun propoosten al aen hoorden, ick en weet gheen sekerer plaetse daer onsen *rendevous* sal schier oft morgen wesen, dan de bontwerckers winckel, daerop moghen wy onse sekerste rekening maecken.

[p. 104]

94. Epitaphie van eenen die vergheven cost,

maer niet vergheten.

Recht soo ick soud overgheven myn leven,
Mynen Bichtvaer my raeden te vergeten en vergeven.
Maer nochtans vergat ick als dan te vergheten
Dat myn vyanden loegen, en myn vrinden kreten.

Explicatie.

Soo was daer blyschap in d'een, en droefheyt in d'ander: Het bly wesen in eens anders lyden, is barbaers en niet Christen, maer tranen over de crancken oft overledene vrinden te storten, sijn de teeckenende ende ghetuyghenissen der liefden.

95. Epitaphie van eenen Post.

Een moede Courier leet hier en rust,
Om dat hy de doot niet ontloopen en cust.

Explicatie.

Een ketter mach hy sijn, die dit niet gheloven en wil.

96. Epitaphie van eenen Smit.

Ghelooft my vrinden altemael,
Cost vier oft vlam, yser oft stael.
De doot af weeren, mach ick segghen.
Men soud my hier niet vinden legghen.

[p. 105]

Explicatie.

De smit noemt de crachtichste dingen daermen menschelijck vyanden mede wederstaet, ende die oock sijn eyghen ambacht sijn aengaende.

97. Epitaphie van eenen lichten Cramer.

Een serck met swaere eerden last,
Hier op dit lichaem niet en past,
Want die der eerden heeft licht betreden,
Soo swaer te lasten waer gheen reden.

Explicatie.

En waert niet om ghemeyn costuymen,
Hy beter waer ghedeckt met pluymen.

98. Epitaphie van B. V. B.

Hier leet begraven Bernert van Bente,
Hy was een man die leefden op syn renten,
Maer hy stierf op syn bed', en men nam hem daer af.
En stelden hem te rusten hier in het graf.

Explicatie.

Soo was hy dan soo gheluckich dat hy renten hadde om op te leven, ende oock soo gheluckich dat hy op zijn bed ghestorven is, is hy nu gestorven in staet van gratie, soo is hy daer in gheluckigher, dan in alle andere ghelucken, het sy hoe groot datse oock sijn.

[p. 106]

99. Epitaphie van een strijbaer man in een Herbergh.

Hier leet een vroom en strijbaer man,
In t'stormen van een volle kan,
Tot dat de doot liep tusschen beyden,
En dede d'een van d'ander scheyden.

Explicatie.

De volle kan heeft dickmaels desen vroomen stormer (sonder twijfel) om verre ghelapt, maer hy en heeft daerom de couragie niet verloren, om daer weder aen te vallen, tot dat hy alsulcken val op t'leste gekregen heeft, dat hy niet meer en cost op staen.

100. Epitaphie van eenen Blinde-man.

Doen ick verloot myn ooghen cracht,
ick seyde' de werelt goede nacht,
Maer cost my niet tot slaep bereyden,
Eer my de doot te bedt quam leyden.

Explicatie.

Tot de ghene die hun gesicht verlooren hebben, schijnt hun hun leven een eewighe nacht en duysternissen, maer deur de doot gheraecken sy in hunnen lang-durighen slaep.

[p. 107]

Relatie van de doot van een ongheluckich reysende man.

Leser om u te doen wel ghedincken,
Wat de menschen over comt deur eten en drincken,
Soo weet, dat gheen ongheluck selden is grooter,
Dan te sterven van een ey, ghegheten sonder boter,
Waert gheschiet is, oft wanneer, is my vergheten,
Maer vraecht eenen Hollander, begeert ghyt te weten.

Explicatie.

Ick en soude gheen beter advijs connen geven, om aen perfecte kennis van dese saeck te gheraecken.

Conclusie tot den Leser.

Stevens ophouden, is hoope verloren,
Soo lang als menschen syn gheboren,

Soo laet de doot dan in syn wesen,
Begheert hem niet, noch wilt hem vresen.

FINIS.

Approbatie.

Dese Nederduytsche Epigrammata ende Epitaphia syn ghenuchelijck, ende niet onstichtelijck om lesen, waerom sullen moghen ghedruckt worden.

Testor L. Beyersinck, Visitateur vande Boecken, t'Antwerpen